

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Základná škola, Školská 389, Sačurov
4. Názov projektu	Budeme úspešnejší
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Q761
6. Názov pedagogického klubu	Klub pedagogických zamestnancov – Klub čitateľskej gramotnosti
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Anna Kačurová
8. Školský polrok	09.2019 – 01.2020 (druhý výstup)
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	https://zssacurov.edupage.org/a/op-lz-budeme-uspesnejsi?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQzNSZzdWJwYWdlPTk%3D

10.

Úvod:

Stručná anotácia

Autorka OPS Mgr. Mária Dudášová je učiteľkou anglického jazyka na 2. stupni základnej školy. Vo svojej práci využíva metódy a techniky zamerané na moderné technológie. Svojich žiakov vedie k spolupráci na domácich aj zahraničných jazykových projektoch. Aktívne sa zapája do projektu eTwinning. Realizovala telemosty a jazykové vyučovanie žiakov cez skype a internet s učiteľmi a žiakmi z celej Európy. Každý rok sa netradičnými vyučovacími aktivitami zapája do Európskeho dňa jazykov, ktoré realizuje so všetkými žiakmi našej školy.

Autorka OPS PaedDr. Jana Humeníková je učiteľkou primárneho vzdelávania. Má niekoľkoročné skúsenosti z vyučovania slovenského jazyka a literatúry na 1. stupni základnej školy. Veľmi aktívne sa podieľa na budovaní školskej knižnice a jej aktivitách na rozvoj čitateľskej gramotnosti žiakov našej školy. Pravidelne pripravuje žiakov štvrtého ročníka na Testovanie 5 zo slovenského jazyka a literatúry. Tvorí pre žiakov interaktívne edukačné pomôcky a pracovné listy na rozvoj čitateľskej gramotnosti s využitím čitateľských formálnych

aj neformálnych textov rôzneho druhu.

Autorka OPS Mgr. Anna Kačurová je učiteľkou primárneho vzdelávania. Podieľa sa na rozvoji čitateľskej gramotnosti v našej škole organizovaním rôznych aktivít pre žiakov. Do projektov pre žiakov integruje niekoľko predmetov, najčastejšie je to kombinácia s tvorivými výtvarnými aktivitami. V projekte pôsobí ako vedúca Klubu čitateľskej gramotnosti.

Autorka OPS Mgr. Lenka Truchanová je učiteľkou dejepisu a občianskej náuky na 2. stupni základnej školy. Svoje vyučovacie hodiny vedie v duchu rozvoja IKT zručností žiakov, čím motivuje žiakov k učeniu sa. Absolvovala niekoľko inovačných vzdelávaní na tvorbu interaktívnych edukačných pomôcok a pre interaktívnu tabuľu, tvorí interaktívne pomôcky, predváždzacie zošity, testy a pracovné listy a sprístupňuje ich na vlastných webových stránkach.

Kľúčové slová:

tvorivosť, komunikačné kompetencie, čítanie s porozumením, písomný prejav, hovorenie, aktivizujúce metódy, emocionálny rozvoj, Európsky deň jazykov, ActivInspire, vesúvislý text, čitateľská gramotnosť, integrovaný projekt, slovenský jazyk, anglický jazyk, dejepis.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu:

Cieľom bolo vytvoriť osvedčenú pedagogickú skúsenosť s minimom teórie a so zameraním na praktické skúsenosti členov klubu. Vzhľadom na rozsah príspevkov tento výstup vytvorili štyri učiteľky.

Jadro:

Popis témy/problém sa nachádza na nasledujúcich stranách ako osvedčená pedagogická skúsenosť.

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov:

Je nevyhnutné mať v pozícii učiteľa pripravené aj nejaké alternatívne aktivity navyše, ktoré môžeme použiť v prípade, že sú deti šikovnejšie a zvládnu stanovené úlohy za kratší čas. Dôležitou súčasťou výučby anglického jazyka je zohľadňovanie individuálnych osobitostí žiaka tak, aby sa vo vyučovacom procese mohol prejaviť každý. Preto je vhodné využívať aj aktivity, kde sa žiaci učia jazyk nenásilným spôsobom napr. pomocou už vyššie spomenutého programu na tvorbu komiksov, alebo programu Voki, ktorý ponúka vytváranie vlastných hovoriacich postavičiek. V neposlednom rade odbúraním monotónnej práce s učebnicou a pracovným zošitom, dochádza takto aj k oživeniu atmosféry v triede.

Často pracujeme s tabuľkami, preto sa v nich dokážu žiaci orientovať bez akéhokoľvek zaváhania. Na hodine informatiky sme napr. v MS Word tvorili tabuľku s farebnými poľami s rozvrhom hodín. V jedálnom lístku je jednoduchý text – slovné spojenia, preto pocit úspechu zažili aj menej zdatní čitatelia. V motivačnej časti hodiny sme sa rozprávali o zdravej výžive, o najobľúbenejšom jedle, ktoré varia naše pani kuchárky a naopak, ktoré jedlo im chutí najmenej, o rôznych druhoch čaju a ich účinkoch... Prekvapením bolo, keď žiaci na otázku *Čo bude dnes na obed?* odpovedali bez zaváhania - využili moderné technológie a rýchly prístup k informáciám – mobil a elektronickú verziu jedálneho lístka, ktorý máme zverejnený na školskej webovej stránke.

Pri používaní stratégie myslenia a učenia EUR, mali žiaci možnosť spojiť svoje staré vedomosti a skúsenosti s novými a upevňovať ich rôznymi spôsobmi. Žiaci sa naučili nebáť

sa prezentovať svoje názory a myšlienky, aj keď boli niekedy nesprávne. Na hodinách pracovali so záujmom, aktívne sa zapájali do všetkých činností, tvorili, premýšľali, vyhľadávali nové informácie. Pozitívne hodnotím tvorbu projektov, pri ktorých kriticky hodnotili nielen svoje práce, ale aj práce spolužiakov. Stretli sa nielen s pozitívnymi, ale aj s negatívnymi názormi a boli nútení prijať a zvládať obidve kritiky. Skupinovou prácou som vytvorila dostatok príležitostí na rozvíjanie a posilňovanie komunikačnej schopnosti slabších žiakov. U žiakov 1.stupňa je veľmi dôležitý rozvoj slovnej zásoby. Úspech učenia sa, závisí aj od ich kultivovaného rečového prejavu. V praxi som ukázala skutočnosť, že na hodinách možno účinne využiť a skombinovať viaceré metódy rámca EUR. Potvrdilo sa mi, že týmito metódami a pozitívnym prístupom je vyučovanie pre deti zaujímavejšie, vtiahne ich do centra diania a zároveň vzťahy medzi učiteľom a žiakmi sú otvorenejšie, bližšie. Pravidelným využívaním metód kritického myslenia sa žiaci naučili samostatne tvorivo myslieť a zároveň mali pocit zmysluplnosti vyučovania. V priebehu mojej pedagogickej praxe budem aj naďalej uplatňovať metódy kritického myslenia a na ich základe zlepšovať kvalitu vyučovania.

Moderná spoločnosť kladie na žiakov nové požiadavky. V tomto zmysle sa stáva novou úlohou škôl vychovávať z detí nielen všestranne vzdelané bytosti, ale hlavne také, ktoré sa budú vedieť vhodne orientovať v požiadavkách doby. Vedieť čítať s porozumením a rozumieť tomu čo čítam sa ukazuje ako kľúčová kompetencia tejto doby. Bez jej dobrého ovládania nemôže človek úspešne napredovať a rozvíjať ďalšie nemenej dôležité kompetencie.

Nakoľko dlhodobé testovania poukazujú na klesajúcu tendenciu čitateľskej gramotnosti u starších žiakov, je nevyhnutné, aby učitelia dotknutých predmetov zmenili prístupy vo svojej výučbe. Tréning čítania s porozumením by sa mal prelínať naprieč celým spektrom odborných predmetov.

Z toho dôvodu sme sa rozhodli do vyučovania dejepisu integrovať hodiny zamerané na prácu so súvislým i nesúvislým historickým textom. V tejto OPS sme priniesli súbor úloh, ktoré sme vypracovali pre mladších žiakov druhého stupňa základnej školy. Súčasťou práce sú okrem pracovných postupov k textom aj naše postrehy a námety pre ďalšiu prácu s nimi.

11. Vypracoval	Mária Dudášová, Jana Humeníková, Anna Kačurová, Lenka Truchanová
12. Dátum	31.01.2020
13. Podpis	
14. Schválil	Mgr. Mariana Bančanská
15. Dátum	31.01.2020

16. Podpis	
------------	--

Základná škola, Školská 389, Sačurov

ITMS 312011Q761 Budeme úspešnejší

Osvedčená pedagogická skúsenosť II.

Klub čitateľskej gramotnosti

Mária Dudášová

Jana Humeníková

Anna Kačurová

Lenka Truchanová

2020

**Osvedčená pedagogická skúsenosť
členov Klubu čitateľskej gramotnosti II.**

vytvorená rámci projektu 31 2000 - Operačný program Ľudské zdroje

Budeme úspešnejší

Čitateľská, matematická a prírodovedná gramotnosť v základnej škole

Kód ITMS: **312011Q761**

Autori:

**Mgr. Mária Dudášová
PaedDr. Jana Humeníková
Mgr. Anna Kačurová
Mgr. Lenka Truchanová**

Pracovisko autorov: **Základná škola, Školská 389, Sačurov**

Vydané: **31. január 2020**

Základná škola, Školská 389, SAČUROV

ÚVOD

Táto zbierka osvedčených pedagogických skúseností (OPS) bola vytvorená ako súčasť aktivity: Pedagogické kluby s výstupom v rámci projektu Čitateľská, matematická a prírodovedná gramotnosť v základných školách.

Klub čitateľskej gramotnosti pozostáva z desiatich členov, učiteľov ZŠ Sačurov primárneho aj nižšieho stredného vzdelávania, ktorí vyučujú rôzne predmety slovenský jazyk, anglický jazyk, občiansku náuku, dejepis a výchovné predmety. Stretnutia klubu sa realizujú dvakrát mesačne podľa vopred schváleného plánu klubu.

Klub má pomenovanie „s výstupom“, čo určuje raz za školský polrok vytvoriť výstup – osvedčenú pedagogickú skúsenosť. Táto publikácia je druhým výstupom Klubu čitateľskej gramotnosti. Na jej tvorbe sa podieľali: Mgr. Mária Dudášová, PaedDr. Jana Humeníková, Mgr. Anna Kačurová a Mgr. Lenka Truchanová.

Práce neprešli jazykovou úpravou ani recenziou, za ich obsah zodpovedajú jednotliví autori OPS.

RNDr. Marta Megyesiová
projektový manažér

1. VYUŽITIE AKTIVIZUJÚCICH METÓD V PREDMETE ANGLICKÝ JAZYK

***Autorka OPS Mgr. Mária Dudášová** je učiteľkou anglického jazyka na 2. stupni základnej školy. Vo svojej práci využíva metódy a techniky zamerané na moderné technológie. Svojich žiakov vedie k spolupráci na domácich aj zahraničných jazykových projektoch. Aktívne sa zapája do projektu eTwinning. Realizovala telemosty a jazykové vyučovanie žiakov cez skype a internet s učiteľmi a žiakmi z celej Európy. Každý rok sa netradičnými vyučovacími aktivitami zapája do Európskeho dňa jazykov, ktoré realizuje so všetkými žiakmi našej školy.*

Téma: Čokoláda

Vzdelávacím cieľom tejto vyučovacej hodiny bolo rozvíjať jazykovú zručnosť čítanie s porozumením, tvorivé písanie pomocou metódy cinquain (päťlístok) a akrostich a rozšíriť slovnú zásobu.

Predmet: Anglický jazyk

Časová dotácia: 90 min.

Ročník: 9.

Motivačná časť:

Na začiatku hodiny zaujmeme žiakov prehraním nasledujúceho videa z youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=OMFQtY6655E>. Postaci ukážka v rozsahu 1:30. Položíme otázku What do you think we are going to learn about today? Eventuálne, ak žiaci nezareagujú očakávaným slovom **chocolate**, máme pripravenú otázku: What is the river made of? Ďalej tému hodiny rozvíjame prídavnými otázkami: Why is waterfall so important? How does it help chocolate? Did you watch that movie? What was it about?

Využili sme, že žiaci majú už osvojené poznatky tvorenia päťveršovej básne zo slovenského jazyka. Podstatu pravidiel utvárania sme si zopakovali spoločne na slove SUMMER (leto). Žiaci chodili k tabuli a písali do príslušných riadkov slová resp. slovné kombinácie. (obrázok č. 7) Potom žiaci samostatne tvorili do zošitov päťveršie na slovo CHOCOLATE. Svoje výtvary po ukončení prečítali spolužiakom. Žiaci mali počas tejto úlohy povolenú prácu so slovníkom.

Expozičná časť:

Pred čítaním textu o čokoláde, dostali žiaci za úlohu priradiť neznáme slová k ich definícii. Pracovali vo dvojiciach a správne odpovede zapisovali do pripravených tabuliek. Je prípustné, aby žiaci v prípade, že nevedia dané slovo zaradiť k správne výrazu, si pomohli vyhľadáním daného slova v texte a na základe kontextu vydedukovali, čo dané slovo znamená. Je vhodné, aby slová, ktoré vyhľadávajú boli v texte zvýraznené.

Aktivita č. 1

K číslu v pravej strane tabuľky priradi správny výraz.

Words	Description of the word	Správne odpovede	
1. pastry	A to keep from happening	1	
2. toxic	B oily, greasy	2	
3. prevent	C head of the country	3	
4. fat	D put in another ingredient	4	
5. add	E having a very pleasant taste or smell	5	
6. delicious	F a dough to make pies	6	
7. emperor	G being poisonous, causing death	7	

Správne odpovede: 1F 2G 3A 4B 5D 6E

Prameň: vlastný návrh

Pracovný list som prevzala z nasledujúcej internetovej stránky:

<https://www.englishforeveryone.org/PDFs/Informational%20Passages%20RC%20-%20Chocolate.pdf>. (viď príloha A)

Aktivita č. 2: Po prečítaní textu si žiaci individuálne vypracovali kvíz a krátky test na slovnú zásobu na zadnej strane pracovného listu. Za úlohu mali podčiarknuť vetu a napísať číslo otázky, ku ktorej našli odpoveď v texte. Správne odpovede sme si spoločne skontrolovali. V prípade nesprávnych odpovedí, žiaci vzájomne diskutovali o správnosti podčiarknutej vety v texte. Žiakov takto učíme vyhľadávať špecifické informácie v texte.

Fixačná časť: V tejto časti hodiny som žiakom kládla otázky, ktoré vyplývali z prečítaného textu: Who brought the first cacao beans to Europe? What does the name Theobroma mean? Why is eating chocolate good for you? Is chocolate bad for you? Explain why? Why did Europeans add sugar into cacao drink? Which chocolate is the most eaten today according to this article? Why do people buy chocolate? What's the most popular occasions to give chocolate as a present? Who shouldn't eat chocolate? Why is chocolate toxic to animals? Otvorenými otázkami sme rozvíjali komunikatívne kompetencie žiakov, aby sa vedeli prirodzene, plynulo a plynulo vyjadrovať sa.

Aktivita č. 1: Žiaci si otestovali vedomosti o čokoláde v nasledujúcom kvíze dostupnom na <https://www.britannica.com/quiz/chocolate>. Každý žiak vypracoval tento kvíz samostatne na počítači.

Aktivita č. 2: Žiaci boli rozdelení do skupín po troch. Cieľom tejto úlohy „rozstrihané vety“ bolo usporiadať vety o čokoláde tak, aby vyskladali príbeh, ktorý čítali. Uvedené vety sú už zoradené podľa poradia. S týmto cvičením žiaci nemali problémy a všetky vety usporiadali korektne.

1. The first man who brought the cacao beans was American sailor Columbus.
2. Montezuma's favourite drink was cacao blended with vanilla and spices.
3. The drink was really sour so Europeans put sugar in it.
4. The machine to pull out fat from the bean was invented in Denmark.

5. Around 1850, the first chocolate was produced.
6. People in Switzerland consume the most chocolate per person.
7. Eating chocolate is important for our cardiovascular system.
8. Moreover, we pick up weight when we eat a lot of chocolate.
9. Having chocolate improve our brain activity.
10. We are not allowed to give chocolate to our pets.

Prameň: vlastný návrh

Záverečná časť: Metódu tvorivého písania akrostich sme precvičili na slove SUMMER. Žiaci pracovali vo dvojiciach a vymýšľali vetu, ktorú opäť zapisovali na tabuľu. (obrázok č. 8) Následne žiaci pracovali samostatne a do zošitov si pod seba napísali písmená slova CHOCOLATE. Ich úlohou bolo vytvoriť vety začínajúce sa prvým písmenom zadaného slova, ktoré je napísané zhora nadol. Apelovala som na žiakov, aby prepojili získané informácie z textu do viet a zároveň, aby sa vo vetách odzrkadlili ich vlastné postoje, pocity, ktoré v nich vyvoláva myšlienka na čokoládu. Počas zadávania úlohy, mali žiaci možnosť ochutnávať rôzne druhy čokolád a čokoládových bonbónov.

Domácou úlohou žiakov bolo priniesť obe úlohy (obrázok č. 9, č. 10) t. j. slovo CHOCOLATE spracované metódou cinquain a akrostich na výkrese, ktorý mohol byť dotvorený namaľovanými, alebo vystrihnutými obrázkami.

Odporúčanie pre pedagogickú prax

Je ozaj nevyhnutné mať v pozícii učiteľa pripravené aj nejaké alternatívne aktivity navyše, ktoré môžeme použiť v prípade, že sú deti šikovnejšie a zvládnu stanovené úlohy za kratší čas. Ponúkam cvičenia zamerané hlavne na rozvoj minulého času jednoduchého:

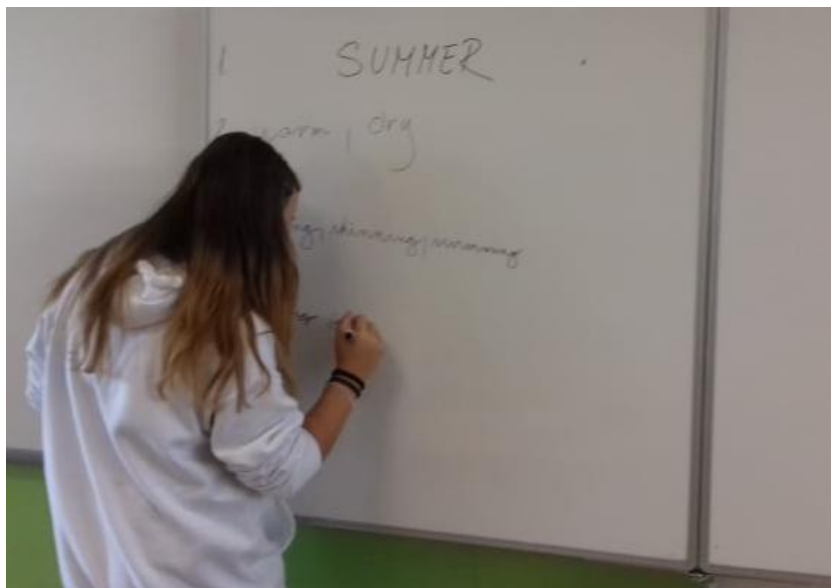
Aktivita č. 1 - Nájdite v texte slovesá v minulom čase. Pravidelné slovesá zakrúžkujte červenou a nepravidelné slovesá podčiarknite modrou farbou.

Aktivita č. 2 - Utvorte otázky v minulom čase jednoduchom zo slovies, ktoré ste našli v texte. Napíšte minimálne 5 otázok.

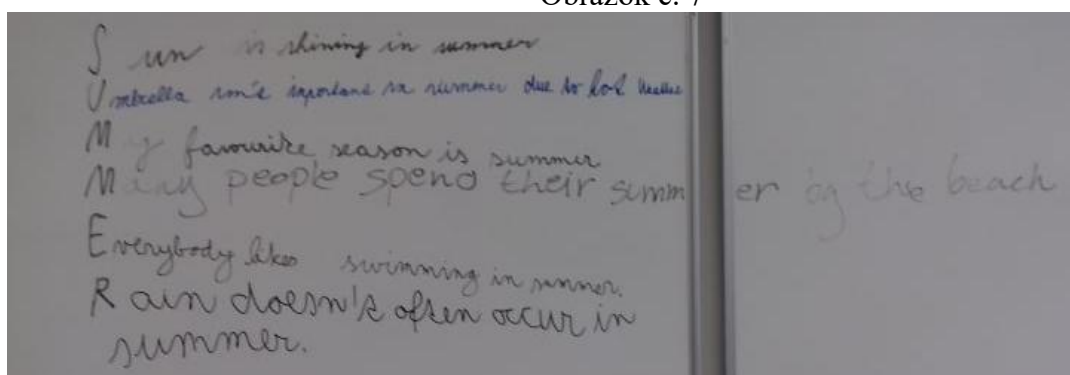
Aktivita č. 3 - Tvorte krátke dialógy. Precvičte si vo dvojiciach vaše otázky, ktoré ste si pripravili v aktivite č. 2 a trénujte odpovede v minulom čase jednoduchom.

Aktivita č. 4 - Nájdite synonymá týchto slov v cvičení „rozstrihané vety“ a doplňte tabuľku. Pozor na slovesá, ktoré sú v základnom tvare a minulom tvare. Prameň: vlastný návrh

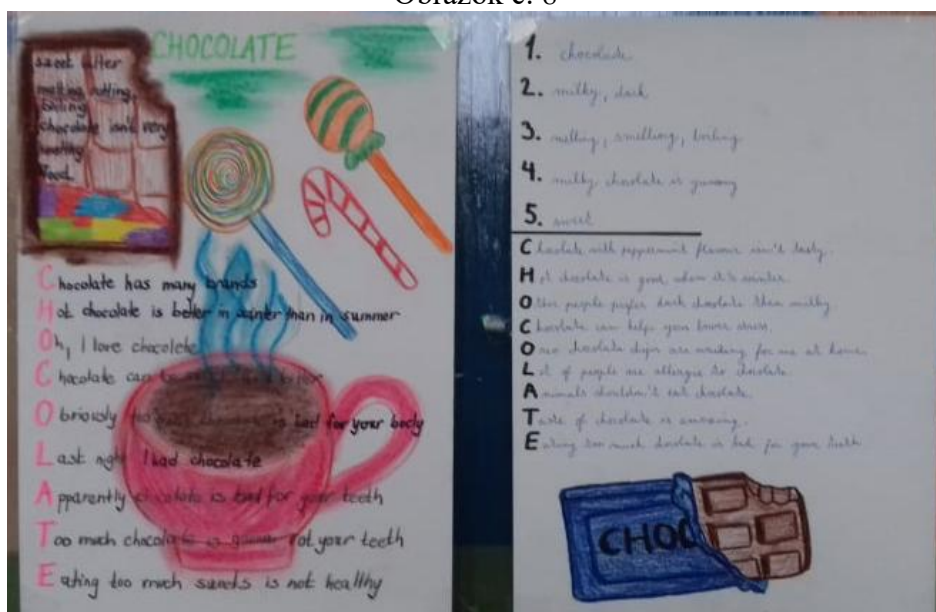
<i>Slovesá z prečítaného textu</i>	<i>Synonymá slovies z cvičenia „rozstrihané vety“</i>
take	bring /brought – poukázat' na minulý tvar
mixed	Blended
made	invented / produced
added	put / put in
bitter	Sour
eat	Consume
gain	pick up

Obrázok č. 7

Obrázok č. 8

Obrázok č. 9

Obrázok č. 10

Zdroj obrázkov: vlastný návrh

Téma: Európsky deň jazykov 2019 - Veľká Británia, Írsko

Vzdelávacím cieľom tejto vyučovacej hodiny bolo rozvíjať jazykovú zručnosť počúvanie s porozumením, komunikačné zručnosti a rozšíriť slovnú zásobu zameranú na geografické termíny, voľno-časové aktivity, každodenné výrazy a prítomný a minulý čas jednoduchý. Dôležité je aj poukázanie na kultúrne odlišnosti krajiny, ktorej jazyk sa žiaci učia. Žiakov vedieme k samostatnosti a zodpovednosti, budovaniu sebadôvery prezentovať ovládanie cudzieho jazyka. Pre zúčastnených žiakov to bola zasa skvelá motivácia, prečo sa učiť a zároveň rovesnícke vzdelávanie je niekedy efektívnejšie ako tradičný výklad učiteľa.

Predmet: Anglický jazyk

Časová dotácia: 60 min.

Ročník: 5.-9.

Cieľom tohtoročného Európskeho dňa jazykov bolo oboznámiť žiakov s geografickými údajmi o Veľkej Británii a Írsku, kultúrnymi odlišnosťami, tradičnom jedle, sviatkoch, vzdelávacím systémom v Írsku, osobnými skúsenosťami žiačky zo života v Írsku a rozvíjať medzipredmetové vzťahy.

Žiačky siedmeho ročníka priblížili geografické rozdelenie Spojeného kráľovstva a Veľkej Británie a Írska. Na mape poukázali nielen na štyri krajiny, ktoré tvoria Spojené kráľovstvo, ich hlavné mestá, patrónov a symboly, ktoré ich reprezentujú, ale aj na dôležité ostrovy, ktoré sú súčasťou Spojeného kráľovstva. Nezabudli spomenúť najväčšie mestá, najvyšší vrch, dôležité rieky a jazerá. Zmienili sa aj o legendárnej Lochnesskej príšere. Predstavili tradičné živočíchy, ktoré tu chovajú a spôsob dopravy, ktorým sa dá dostať na tento ostrov.

Po prezentácii si žiačky overili vedomosti žiakov otázkami ako aj vyhľadávaním zadaných údajov na mape.

Nasledovala PowerPointová prezentácia žiačky, ktorá ich previedla nielen zemepisnými faktami, ale aj vlastnými skúsenosťami a zážitkami z osláv rôznych sviatkov a priebehu vyučovacieho dňa na írskej škole. Porozprávala o trávení voľného času a reprezentovaní školy vo futbale. Žiakov najviac zaujala snímka, na ktorej boli zobrazení „leprechauns“ – škriatkovia, za ktorých sa ľudia v Írsku prezliekajú pri príležitosti dôležitého sviatku, ktorý oslavujú 17. marca a to je Deň svätého Patrika. V tento deň sa nielen obliekajú do zelenej farby, ale dokonca jedlo a pitie je zelenej farby. Samozrejme, že sa pokúsila naučiť nás základné frázy, farby a rátať do desať, ale zistili sme, že írčina je naozaj ťažký jazyk.

Ponúkam kvíz, ktorým sme ukončili prezentáciu a overili sme získané vedomosti, ktoré si žiaci zapamätali a niektoré informácie aj prečítali z PowerPointovej prezentácie. Odmenený bol žiak z každého ročníka, ktorý mal správne všetky odpovede.

QUIZ TIME **NAME:**_____ **SURNAME:**_____
CLASS:_____

1. WHAT'S THE CAPITAL CITY OF IRELAND?

2. WHAT'S THE NAME OF IRISH LANGUAGE?

3. WHEN DO IRISH PEOPLE CELEBRATE SAINT PATRICK'S DAY?

4. WHAT COLOURS ARE ON THE IRISH FLAG?

5. WHAT ARE THE TRADITIONAL SYMBOLS OF IRELAND?

Správne odpovede:

1. Dublin 2. Gaelic 3. 17th March 4. green, white, orange 5. harp, shamrock

Prameň: vlastný návrh

Záverečnou časťou hodiny bola diskusia žiakov a žiačky, ktorá strávila jedenásť rokov v Írsku. Učiteľka vyzvala žiakov, aby sa pýtali otázky, ktoré ich zaujímajú. Žiaci tvorili otázky v prítomnom a minulom čase jednoduchom.

Na začiatku žiakov zaujalo tričko, ktoré mala siedmačka oblečené.

Pýtali sa otázky: Who gave you that T-shirt? What is written there?

Jednotliví žiaci boli vyzvaní prečítať a preložiť slovné spojenia a vety, ktoré boli na tričku napísané.

Zaujímalo ich, ktoré predmety sa jej v škole páčili najviac, ktoré naopak neboli jej obľúbené. Ako dlho trvá vyučovacia hodina a o koľkej začínali a končili vyučovanie.

Úplne na záver sme sa naučili počítať do desať po írsky a povedať si aj zbomom „slán“.

Fotodokumentáciu priebehu tejto vyučovacej hodiny je možné si prezrieť v prílohe B.

Téma: Európsky deň jazykov 2018 – Každodenné frázy

Tento Deň jazykov sa konal v duchu rôznych aktivít. Vzdelávacím cieľom týchto aktivít bolo rozvíjať komunikačné zručnosti, produktívnu zručnosť - písanie, aplikovať gramatické pravidlá tvorenia kladných, záporných viet a otázok v predprítomnom čase a vytvoriť vlastný komiks.

Ročník: 6., 7. a 9.

Šiestaci tvorili s programom Voki vlastné hovoriace postavičky. Tie rozprávali vety, ktoré si sami pripravili. Predstavili seba, obľúbené predmety a aktivity, ktorým sa venujú vo voľnom čase. Tvorenie v tomto programe má veľké výhody pre tých žiakov, ktorí sú nesmelí a neradi rozprávajú v anglickom jazyku, pretože sa hanbia.

Siedmaci vyrábali tričká s frázami v anglickom, nemeckom a ruskom jazyku. (viď Príloha C) Deviataci si precvičili tvorenie predprítomného jednoduchého času tvorením komiksov pomocou web stránky <http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/games/comic-strip-maker>.

Vyhlásili sme aj súťaž, do ktorej sa mohol zapojiť každý žiak školy. Dôležité bolo prísť oblečený do školy v tričku s nápisom v cudzom jazyku. Súťažnou úlohou bolo zozbierať čo najviac nápisov a preložiť ich do slovenského jazyka.

Téma: Európsky deň jazykov 2017 – Slová

Vzdelávacím cieľom tejto aktivity bolo rozvíjať slovnú zásobu, nakoľko v bežnej konverzácii ľudia stále používajú iba niekoľko stoviek rovnakých slov.

Ročník: 1.-9.

Pre žiakov prvého až deviateho ročníka sme si pripravili zaujímavú jazykovú aktivitu. Žiaci vybehli von na školský dvor, vrátili sa v čase a tabuľu vymenili za asfalt, na ktorý písali kriedami anglické slová.

Každý ročník mal jedno písmeno, na ktoré hľadali čo najviac slov. Základné slovo bolo EDUCATION (vzdelanie), ktoré deň vopred pripravili grafitovým štýlom dvaja žiaci deviateho ročníka. (viď príloha D)

Žiaci pracovali s papierovými aj on-line slovníkmi, pracovnými zošitmi, alebo hľadali slová v učebniciach.

Odporúčanie a závery pre pedagogickú prax

Dôležitou súčasťou výučby anglického jazyka je zohľadňovanie individuálnych osobitostí žiaka tak, aby sa vo vyučovacom procese mohol prejaviť každý. Preto je vhodné využívať aj aktivity, kde sa žiaci učia jazyk nenásilným spôsobom napr. pomocou už vyššie spomenutého programu na tvorbu komiksov, alebo programu Voki, ktorý ponúka vytváranie vlastných hovoriacich

postavičiek. V neposlednom rade odbúraním monotónnej práce s učebnicou a pracovným zošitom, dochádza takto aj k oživeniu atmosféry v triede.

PRÍLOHA A

englishforeveryone.org

“Chocolate”

Directions: Read the passage. Then answer questions about the passage below.

Chocolate — there’s nothing quite like it, is there? Chocolate is simple **delicious**. What is chocolate? Where does it come from?

Christopher Columbus was probably the first to take cacao beans from the New World to Europe in around 1502. But the history of chocolate goes back at least 4,000 years! The Aztecs, who lived in America, thought that their bitter cacao drink was a **divine** gift from heaven. In fact, the scientist Carolus Linnaeus named the plant *Theobroma*, which means “food of the gods.”

The Spanish explorer Hernando Cortez went to America in 1519. He visited the Mexican **emperor** Montezuma. He saw that Montezuma drank cacao mixed with vanilla and spices. Cortez took some cacao home as a gift to the Spanish King Charles. In Spain, people began to drink Cortez’s chocolate in a drink with chili peppers. However, the natural taste of cacao was too bitter for most people. To sweeten the drink, Europeans **added** sugar to the cacao drink. As a sweet drink, it became more popular. By the 17th century, rich people in Europe were drinking it.

Later, people started using chocolate in **pastries**, like pies and cakes. In 1828, Dutch chocolate makers started using a new process for removing the fat from cacao beans, and getting to the center of the cacao bean. The Dutch chocolate maker Conrad J. van Houten made a machine that pressed the fat from the bean. The resulting powder mixed better with water than cacao did. Now, some call van Houten’s chocolate “Dutch chocolate.”

It was easy to mix Dutch chocolate powder with sugar. So other chocolate makers started trying new **recipes** that used powdered chocolate. People started mixing sweetened chocolate with cocoa butter to make solid chocolate bars. In 1849, an English chocolate maker made the first chocolate bar. In the 19th century, the Swiss started making milk chocolate by mixing powdered milk with sweetened chocolate. Milk chocolate has not changed much since this process was invented.

Today, two countries - Brazil and Ivory Coast - account for almost half the world’s chocolate. The United States imports most of the chocolate in the world, but the Swiss eat the most chocolate per person. The most chocolate eaten today is sweet milk chocolate, but people also eat white chocolate and dark chocolate.

Cocoa and dark chocolate are believed to help **prevent** heart attacks, or help keep them from happening. They are supposed to be good for the circulatory system. On the other hand, the high **fat** content of chocolate can cause weight gain, which is not good for people's health. Other health claims for chocolate have not been proven, but some research shows that chocolate could be good for the brain.

Chocolate is a popular holiday gift. A popular Valentine's Day gift is a box of chocolate candies with a card and flowers. Chocolate is sometimes given for Christmas and birthdays. Chocolate eggs are sometimes given at Easter.

Chocolate is **toxic** to some animals. An ingredient in chocolate is poisonous to dogs, cats, parrots, small rodents, and some livestock. Their bodies cannot process some of the chemicals found in chocolate. Therefore, they should never be fed chocolate.

Questions:

1) How did people first consume chocolate?

- A. As a sweet drink
- B. As a bitter drink
- C. As a chocolate bar
- D. In cakes and pastries
- E. As a white chocolate bar

2) Why did Linnaeus name the plant *Theobroma*?

- A. Because he believed it to be a “gift from heaven.”
- B. Because he believed it to be “food of the gods.”
- C. Because he thought chocolate to be toxic.
- D. Because chocolate was so rare.
- E. Both B and C are correct.

3) Who was Montezuma?

- A. He was an explorer from Mexico.
- B. He was the emperor of Mexico.
- C. He was an explorer from Spain.
- D. He was the king of Spain.
- E. He was a baker in Spain.

4) Who made the first powdered chocolate?

- A. Cortez
- B. Linnaeus
- C. Columbus
- D. van Houten
- E. King Charles

5) Which people eat the most chocolate per person?

- A. The Dutch
- B. The Swiss
- C. The English
- D. The Mexicans
- E. The Brazilians

Vocabulary:

1) A **divine** gift is...

- A. a chocolate gift.
- B. a gift from God.
- C. a delicious gift.
- D. a bitter gift.
- E. a dangerous gift.

2) **Pastries** are...

- A. sweet baked goods.
- B. bitter-tasting drinks.
- C. chocolate candy bars .
- D. chocolate candies.
- E. Both C and D are correct.

3) What are **recipes**?

- A. Herbs and Spices
- B. Countries
- C. Machines
- D. Food ingredients
- E. Chocolate powders

4) When you **prevent** something, you...

- A. do not let it happen.
- B. do not discuss it.
- C. do not allow it.
- D. do not stop it
- E. Both A and C are correct.
- F. Both A and B are correct.

5) If something is **toxic** it is...

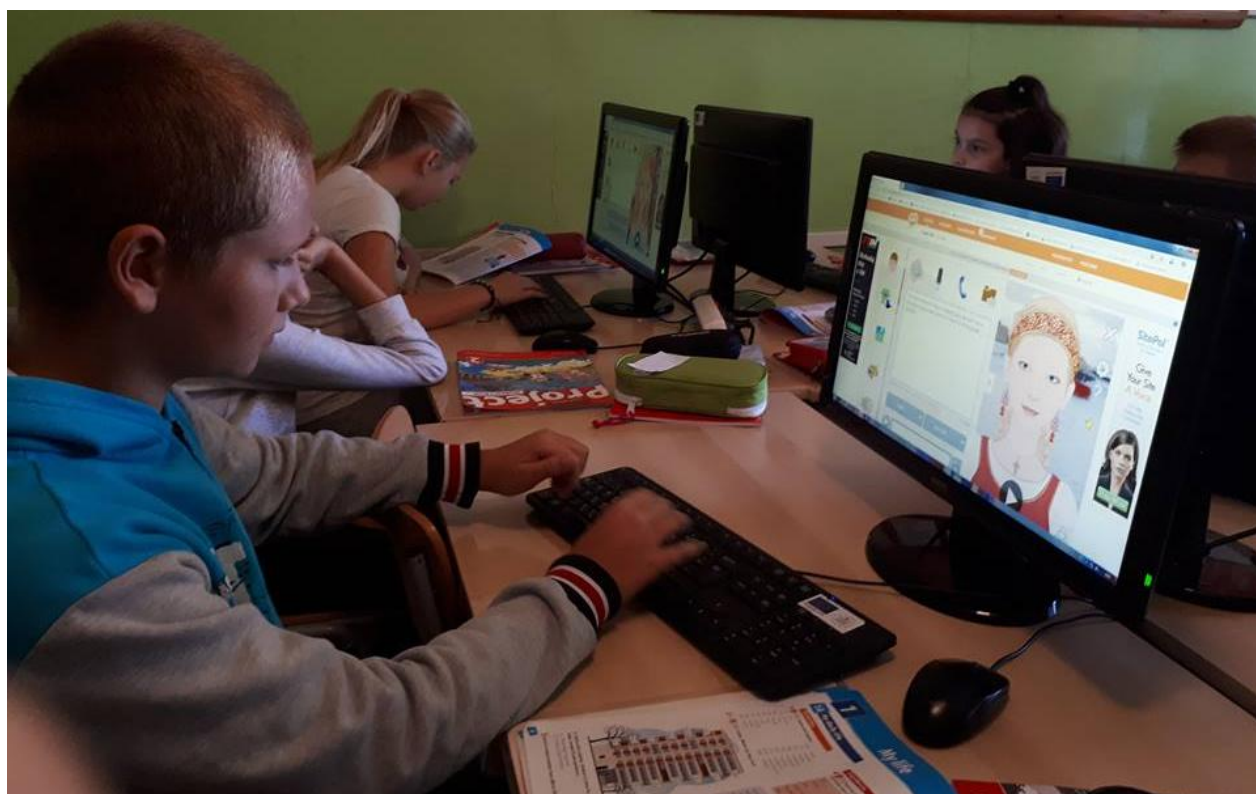
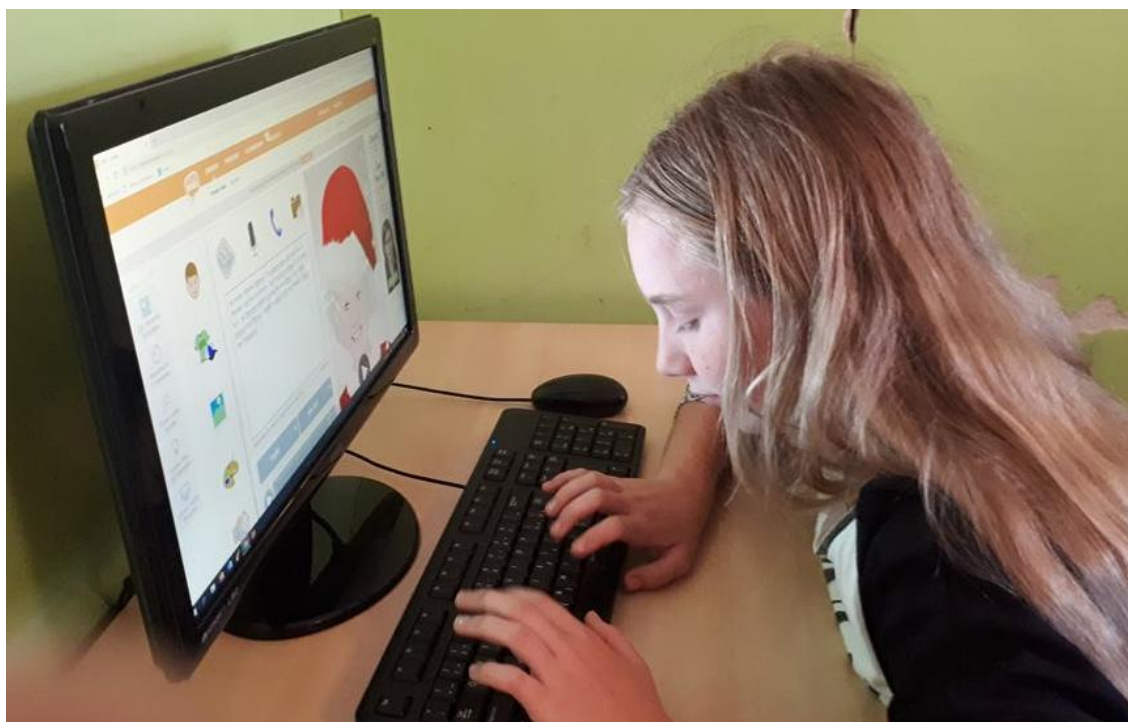
- A. poisonous.
- B. disgusting.
- C. emotional.
- D. popular.
- E. harmless.

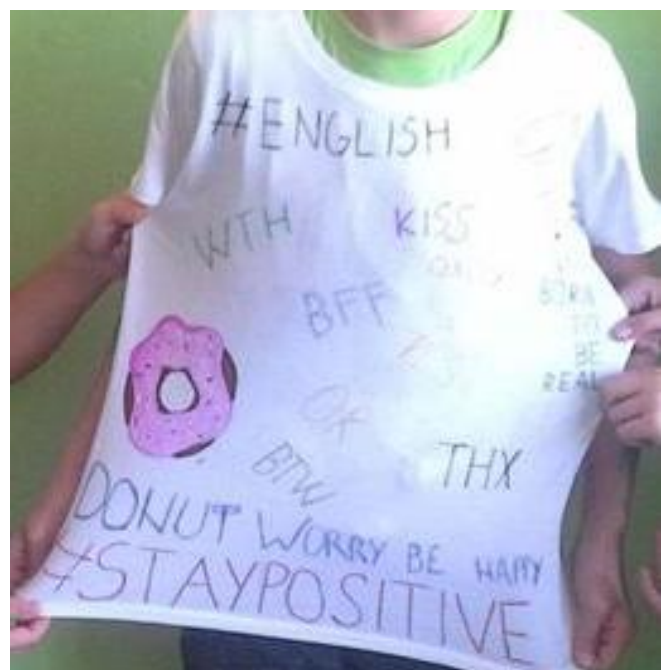
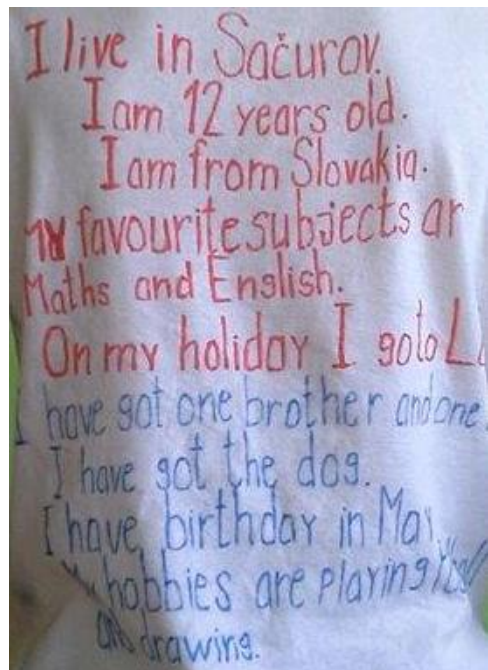
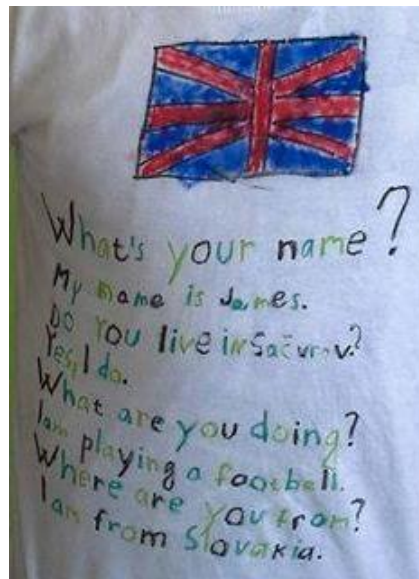
PRÍLOHA B

PRÍLOHA C

PRÍLOHA D

2 ROZVOJ ČITATELSKEJ GRAMOTNOSTI V PRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ

***Autorka OPS PaedDr. Jana Humeníková** je učiteľkou primárneho vzdelávania. Má niekoľkoročné skúsenosti z vyučovania slovenského jazyka a literatúry na 1. stupni základnej školy. Veľmi aktívne sa podieľa na budovaní školskej knižnice a jej aktivít na rozvoj čitateľskej gramotnosti žiakov našej školy. Pravidelne pripravuje žiakov štvrtého ročníka na Testovanie 5 zo slovenského jazyka a literatúry. Tvorí pre žiakov interaktívne edukačné pomôcky a pracovné listy na rozvoj čitateľskej gramotnosti s využitím čitateľských textov rôzneho druhu, no aj pracovné listy z reálneho života s využitím nesúvislých textov na rozvoj čitateľskej gramotnosti.*

V základnej škole si uvedomujeme, že musíme našich žiakov naučiť základné zručnosti čítania a písania a zároveň ich pripraviť aj na to, aby sa vedeli orientovať v mori informácií, ktoré so sebou prináša súčasná informačná spoločnosť.

Ako uvádza O. Zápotočná (Zápotočná, In: Liptáková, 2011, s. 189) od prvých kontaktov dieťaťa s písanou alebo čítanou rečou musí ísť v prvom rade o porozumenie textu. Nedostatok čítania či písania s porozumením alebo to, že sa príliš zdôrazňuje nácvik techniky čítania a písania na úkor porozumenia, môže viesť k zafixovaniu jedinej stratégie učenia sa z písaného textu, a to stratégie doslovného reprodukovania. To je potom aj jedným z dôvodov problémov žiakov so samostatným učením sa z textu pri prechode do sekundárneho vzdelávania, keďže žiaci nemajú vytvorené efektívne stratégie spracúvania informácií z učebného textu.

Podľa P. Gavoru (Gavora, In: Liptáková, 2011, s. 189) je ďalším vývinovým modelom gramotnosti, ku ktorému sa postupne prepracúva žiak primárneho vzdelávania, **funkčná gramotnosť**. Pri funkčnej gramotnosti sa okrem schopnosti čítať a písať a rozumieť prečítanému a napísanému textu zdôrazňuje schopnosť spracovať informácie z textu a použiť ich na riešenie ďalších učebných alebo životných situácií. Predpokladom nadobúdania funkčnej gramotnosti je dôsledné porozumenie textu.

Funkčná gramotnosť zahŕňa 3 domény (Gavora, In: Liptáková, 2011, s. 190):

- **gramotnosť týkajúca sa súvislých (lineárnych) textov** – ide o texty s ucelenou, súvislou štruktúrou a s tematickou nadväznosťou textových jednotiek – vecné texty, ktoré sú zdrojom informácií a umelecké texty, ktoré sú zdrojom estetického zážitku;
- **gramotnosť týkajúca sa nesúvislých (nelineárnych) textov** – ide o vecné texty s nespojitou štruktúrou a s výrazným zastúpením grafických poprijazykových prostriedkov, ako sú rôzne tabuľky, prehľady, grafy, zoznamy...
- **numerická gramotnosť** – ide o schopnosť využiť matematické operácie v reálnych situáciách

L. Liptáková (2011, s. 191) uvádza, že **čitateľská gramotnosť** je pojem, ktorý veľmi úzko súvisí s **funkčnou gramotnosťou** a ktorý zaviedli medzinárodné štúdie merania gramotnosti PIRLS a PISA.

V medzinárodnej štúdii PIRLS je čitateľská gramotnosť definovaná ako „schopnosť porozumieť a používať také písomné jazykové formy, ktoré vyžaduje spoločnosť, alebo ktoré majú hodnotu pre jednotlivca. Mladí čitatelia môžu konštruovať význam z rozmanitých textov. Čítajú za účelom vzdelávania sa, účasti v komunitách čitateľov v škole a každodennom živote a pre potešenie“ (Mullis a kol., In: Ladányiová, 2007, s. 7)

Čitateľská gramotnosť bola v cykle PISA 2018 hlavnou sledovanou oblasťou. Zaradenie čitateľskej gramotnosti do testovania vychádzalo z potreby zistiť, do akej miery dokážu žiaci, ktorí sa aktívne pripravujú na svoje zaradenie sa do spoločnosti, pracovať s tým množstvom rôznorodých informácií, ktoré majú k dispozícii. Od čitateľa sa vyžaduje aplikácia nových kognitívnych stratégií čítania, ktoré vychádzajú z formy, povahy a účelu textu. Medzinárodná hodnotiacia štúdia PISA definuje čitateľskú gramotnosť ako „porozumenie, používanie, zhodnotenie textov, uvažovanie o nich a zaangažovanosť čitateľa do čítania s cieľom dosahovania osobných cieľov, rozvíjania vlastných vedomostí a schopností a podieľania sa na živote spoločnosti“ (Miklovičová, 2019, s. 22)

VYUŽITIE NESÚVISLÝCH TEXTOV NA PODPORU ČITATELSKEJ GRAMOTNOSTI

Kľúčové slová: čitateľská gramotnosť, čítanie s porozumením, nesúvislý text

Anotácia: Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe prináša súbor pracovných listov s nesúvislými východiskovými textami a reflexiu, ktorá sa sústreďuje na popis skúseností s využitím pracovných listov v rámci vyučovacích hodín slovenského jazyka a literatúry v primárnom vzdelávaní.

Škola, ročník: základná, štvrtý

Vyučovací predmet: slovenský jazyk a literatúra

Štvrtáci ZŠ Sačurov sa opätovne v školskom roku 2019/2020 zúčastnia medzinárodného hodnotenia čitateľskej gramotnosti žiakov 4. ročníka PIRLS 2020. Pri príprave žiakov kladieme dôraz na rozvoj čitateľskej gramotnosti, čítania s porozumením či pochopením obsahu čítaného súvislého literárneho textu, ale aj na schopnosť spracovať množstvo rôznych informácií v nesúvislých literárnych textoch, vedieť ich kriticky rozdeliť, hodnotiť a použiť v bežnom živote.

Hlavným cieľom predloženej osvedčenej pedagogickej skúsenosti je predložiť súbor pracovných listov pre žiakov 4. ročníka, v ktorých sú použité nesúvislé texty. V školskej praxi v primárnom vzdelávaní žiaci pri nácviku čítania s porozumením pracujú prevažne so súvislými vecnými či umeleckými textami, avšak nesúvislých textov je v učebniciach a pracovných zošitoch podstatne menej.

Nesúvislé texty predstavujú prerušovanú štruktúru textu, ktorá je rozličná. Tieto texty sú vytvorené zo slov alebo viet, ktoré nie sú usporiadané a organizované. Práve preto sú pri práci a čítaní s porozumením nesúvislých textov žiaci menej úspešní ako pri čítaní s porozumením súvislých textov.

Pracovné listy s nesúvislým textom

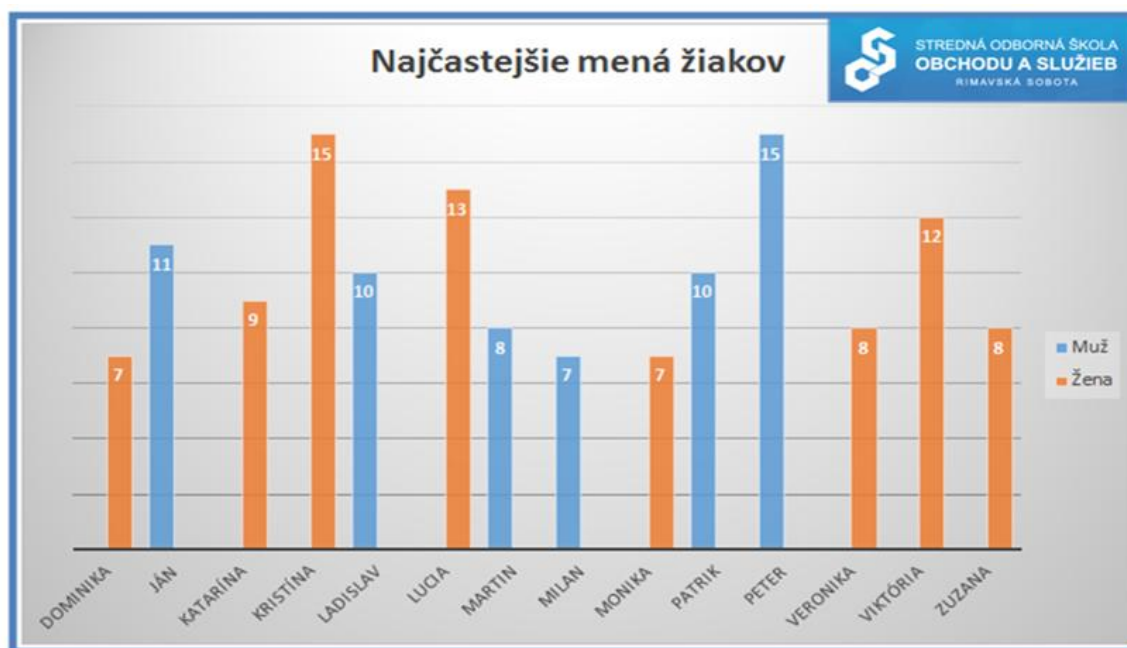
Pri tvorbe pracovných listov s nesúvislým východiskovým textom a úlohami zameranými na čítanie s porozumením som využila reálne texty, s ktorými sa môžu žiaci stretnúť aj v bežnom živote. Vytvorené pracovné listy som použila pri nácviku čítania nesúvislého textu s porozumením vo 4. ročníku.

1. Pracovný list STĽPCOVÉ GRAFY

V pracovnom liste sú dva reálne stĺpcové grafy z webovej stránky Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Rimavskej Sobote. Stredné, ba i základné školy často uvádzajú na svojich webových stránkach zaujímavosti o svojich žiakoch.

a) Stĺpcový graf s najčastejšími menami stredoškolákov:

Údaje pre štatistické vyhodnotenie boli zozbierané k 15.9.2017.

Obrázok 1 – Stĺpcový graf s najčastejšími menami žiakov

Prameň: www.sosos.sk/novinky/statisticke-zaujímavosti-o-ziakoch-skoly

Pomocou grafu odpovedzte na otázky:

1. Graf znázorňuje:

A	Aké sú najčastejšie mená žiakov v škole
B	Aké odbory navštevujú žiaci školy
C	Akej národnosti sú žiaci navštevujúci školu
D	Z akých okresov prichádzajú žiaci do školy

2. Štatistiku na svojej www stránke

A	Stredná odborná škola drevárska
B	Stredná združená škola dievčenská
C	Stredná odborná škola obchodu a služieb
D	Základná škola, Školská 389, Sačurov

3. Škola má sídlo v meste:

A	Trebišov
B	Vranov nad Topľou
C	Prešov
D	Rimavská Sobota

6. Najčastejším dievčenským menom je:

A	Viktória
B	Kristína
C	Katarína
D	Dominika

4. Údaje pre štatistiku boli zozbierané k:

A	15. septembri 2017
B	15. septembri 2018
C	15. októbri 2017
D	nie je uvedené

7. Presne osem žiakov má mená:

A	Milan – Veronika – Zuzana
B	Martin – Monika – Veronika
C	Martin – Veronika – Zuzana
D	Zuzana – Veronika – Dominika

5. Najčastejším chlapčenským menom je:

A	Ján
B	Patrik
C	Peter
D	Pavol

8. Viac ako desať žiakov má mená:

A	Viktória – Peter – Kristína – Lucia – Ján – Milan
B	Kristína – Peter – Lucia – Ján – Patrik – Ladislav
C	Peter – Kristína – Ladislav – Patrik – Peter
D	Lucia – Kristína – Peter – Ján – Viktória

b) Skupinový stĺpcový graf s počtami žiakov v jednotlivých odboroch SOŠ:

Obrázok 2 – Skupinový stĺpcový graf s počtami žiakov v odboroch

Prameň: www.sosos.sk/novinky/statisticke-zaujímavosti-o-ziakoch-skoly

Urči, či sú tieto tvrdenia pravdivé alebo nepravdivé:

PRAVDA NEPRAVDA

	V SOŠ obchodu a služieb v Rimavskej Sobote majú 10 odborov.
	V dvoch odboroch študujú len dievčatá.
	Dvaja chlapci chcú byť kaderníkmi.
	Najviac žiakov študuje v odbore „kuchár“.
	Najmenej žiakov študuje v odbore „obchodný pracovník“.
	V odbore „murár“ študujú len chlapci.
	V škole študuje viac ako 200 chlapcov.
	V škole študuje menej ako 200 dievčat.
	V odbore „stavebná výroba“ študuje 64 žiakov.
	V odbore „kuchár“ študuje 85 žiakov.
	V odbore „kaderník“ študuje o 25 viac dievčat ako chlapcov.
	Najviac dievčat študuje v odbore „hotelová akadémia“.
	Najviac chlapcov študuje v odbore „stavebná výroba“.

Zhodnotenie a odporúčanie:

Reflexia: Pri zostavovaní pracovných listov s nesúvislými textami som sa snažila postupne zvyšovať náročnosť textu aj úloh. Práve preto som začala pracovným listom so stĺpcovými grafmi, s ktorými sa moji žiaci stretávajú aj na našich spoločných hodinách matematiky. Pracovali sme už so stĺpcovými grafmi, skupinovými stĺpcovými grafmi aj so skladanými stĺpcovými grafmi. Zdrojom boli štatistické zaujímavosti o žiakoch, ktoré na svojej webovej stránke zverejnila Stredná odborná škola obchodu a služieb v Rimavskej Sobote: <http://www.sosos.sk/novinky/statisticke-zaujímavosti-o-ziakoch-skoly/>

Pri stĺpcovom grafe **Najčastejšie mená žiakov** (Obrázok 1) som pripravila pre žiakov osem jednoduchších otázok s výberom jednej správnej odpovede. Žiaci si s úlohami poradili bez väčších problémov. Najviac nesprávnych odpovedí bolo na otázku č. 4. Štvrtáci hľadali odpoveď v obrázku, nie nad ním. Páčil sa mi aj návrh detí, aby sme si podobnú štatistiku s najčastejšími menami žiakov spravili aj v našej základnej škole.

Pri stĺpcovom grafe **Počty žiakov v odboroch** (Obrázok 2) bolo úlohou žiakov na základe grafu rozhodnúť o pravdivosti trinástich výrokov. Keďže sa už s podobnými interaktívnymi cvičeniami stretli na hodinách prírodovedy, vlastivedy aj matematiky,

hravo si poradili aj s týmto zadáním. Po vypracovaní pracovného listu sme sa rozprávali o povolaniach, ktoré mojich štvrtákov zaujali. Bola som zvedavá, ktorý z ponúkaných odborov tejto strednej odbornej školy by si vybrali, kto z príbuzných je vyučený v danom odbore a pod.

2 Pracovný list JEDÁLNY LÍSTOK

<i>Jedálny lístok</i>	
Po	Gulášová polievka Zeleninové rizoto, kyslá uhorka banán, šípkový čaj
Ut	Paradajková polievka so syrom a ovsenými vločkami Hovädzie mäso na smotane, knedľa Horalka, ovocný čaj
St	Kapustová polievka so zemiakmi Halušky s tvarohom pomaranč, citrónáda
Št	Zeleninová polievka s droždiovými haluškami Kurací paprikáš, ryža Šalát z čínskej kapusty s kukuricou Cereálna tyčinka, ovocná šťava
Pi	Fazuľová polievka na kyslo Buchty na pare so slivkovým lekvárom Čokoládová poleva jablko, karamelové mlieko

Obrázok 3 – Jedálny lístok

Prameň: vlastný zdroj

1. Koľkokrát v tomto týždni dostanú deti k obеду ovocie?
2. Ktoré ovocie deti dostanú?
3. S čím budú uvarené halušky?
4. S čím bude uvarená zeleninová polievka?
5. Akú tyčinku dostanú deti k obеду?
6. Na akom mlieku si pochutia deti?
7. Čím budú plnené buchty?
8. Ktorá polievka bude uvarená na kyslo?
9. Kedy bude k obеду citrónáda?
10. Aké druhy čaju ponúknu kuchárky deťom v tomto týždni?

Doplň správne prídavné mená: _____ poleva, _____ rizoto, _____ uhorka,
_____ šťava, _____ čaj

Zhodnotenie a odporúčanie:

Reflexia: Aj k tomuto pracovnému listu som vytvorila interaktívne cvičenie, s ktorým sme už v minulosti pracovali. Často pracujeme s tabuľkami, preto sa v nich dokážu žiaci orientovať bez akéhokoľvek zaváhania. Na hodine informatiky sme napr. v MS Word tvorili tabuľku s farebnými poľami s rozvrhom hodín.

V jedálnom lístku je jednoduchý text – slovné spojenia, preto pocit úspechu zažili aj menej zdatní čitatelia. V motivačnej časti hodiny sme sa rozprávali o zdravej výžive, o najobľúbenejšom jedle, ktoré varia naše pani kuchárky a naopak, ktoré jedlo im chutí najmenej, o rôznych druhoch čaju a ich účinkoch... Bola som prekvapená, keď mi moji žiaci na otázku *Čo bude dnes na obed?* odpovedali bez zaváhania. Myslela som si, že si už stihli cez prestávku prečítať jedálny lístok v školskej jedálni, ale oni využili moderné technológie a rýchly prístup k informáciám – mobil a elektronickú verziu jedálneho lístka, ktorý máme zverejnený na školskej webovej stránke ☺

V závere pracovného listu sme si precvičili aj gramatické učivo a žiaci vyvodili záver, že prídavné meno je v tom istom rode ako podstatné meno.

3 Pracovný list TERMÍNY ŠKOLSKÝCH PRÁZDNIN

Termíny školských prázdnin v školskom roku 2019/2020				
Prázdniny		Posledný deň vyučovania pred začiatkom prázdnin	Termín prázdnin	Začiatok vyučovania po prázdninách
jesenné		29. október 2019 (utorok)	30. október – 31. október 2019	4. november 2019 (pondelok)
vianočné		20. december 2019 (piatok)	23. december 2019 – 7. január 2020	8. január 2020 (streda)
polročné		31. január 2020 (piatok)	3. február 2020 (pondelok)	4. február 2020 (utorok)
jarné	Bratislavský kraj, Nitriansky kraj Tmavský kraj	14. február 2020 (piatok)	17. február – 21. február 2020	24. február 2020 (pondelok)
	Banskobystrický kraj, Žilinský kraj, Trenčiansky kraj	21. február 2020 (piatok)	24. február – 28. február 2020	2. marec 2020 (pondelok)
	Košický kraj, Prešovský kraj	28. február 2020 (piatok)	2. marec – 6. marec 2020	9. marec 2020 (pondelok)
veľkonočné		8. apríl 2020 (streda)	9. apríl – 14. apríl 2020	15. apríl 2020 (streda)
letné		30. jún 2020 (utorok)	1. júl – 31. august 2020	2. september 2020 (streda)

Obrázok 4 – Termíny školských prázdnin

Prameň: <https://www.minedu.sk/terminy-prazdnin-na-skolsky-rok-20192020>

Dobre si prezri tabuľku a odpovedz na tieto otázky:

1. O čom nás informuje tento nesúvislý literárny text?
2. Aké prázdniny si v tomto školskom roku užijeme?
3. Koľko dní budú trvať jesenné prázdniny?
4. Ktorý deň je posledným dňom pred jesennými prázdninami?
5. Kedy presne začína vyučovanie po vianočných prázdninách?
6. Povedz presný dátum a deň polročných prázdnin.
7. Jarné prázdniny sú uvedené v troch termínoch. My budeme tráviť jarné prázdniny ako: **A) prvý v poradí B) druhý v poradí C) tretí v poradí**
8. Ktorý deň začína vyučovanie po veľkonočných prázdninách?
9. Vyučovanie v tomto škol. roku končí: **pondelok – utorok – streda – štvrtok – piatok**
10. Nový školský rok sa začne: **pondelok – utorok – streda – štvrtok – piatok**

Zhodnotenie a odporúčanie:

Reflexia: Pri práci s týmto pracovným listom som zvolila prácu v skupinách. Po odpovediach na prvé dve otázky sme museli samostatnú prácu v skupinách prerušiť, pretože žiaci mali problém s porozumením významu slovných spojení v prvom riadku tabuľky (Obrázok 4). Zároveň sme si so žiakmi vysvetlili kurzívou napísané dni v týždni v zátvorkách pri jednotlivých dátumoch. Na tretiu otázku v pracovnom liste neodpovedali žiaci „čítaním tabuľky“, ale na základe vlastnej skúsenosti. Keďže jesenné prázdniny sme už mali, presne vedeli, koľko trvali. Keď som protestovala, že doma sme boli o niečo dlhšie: jesenné prázdniny (streda, štvrtok) sa spájali so Sviatkom všetkých svätých (piatok), zaváhali. Na objasnenie správnej odpovede sme využili stolový kalendár, ktorý sme mali v triede na katedre. Aj pri odpovediach na 4. – 6. otázku a 8. – 10. otázku boli pri hľadaní odpovedí v skupinách rozpory. Iba na 7. otázku dokázali žiaci bez problémov správne odpovedať. Nebola som spokojná s výsledkom práce v skupinách, preto sme s deťmi po analýze chýb riešili, čo bolo príčinou zlyhania. Deti potvrdili, že menej dôslední boli pri čítaní zadania úloh. Niektorí navrhli, že prácu s týmto nesúvislým textom by nám uľahčila pomôcka – kalendár. Dohodli sme sa teda, že si prinesieme veľký nástenný kalendár alebo stolové a vreckové kalendáre a vrátíme sa ešte raz k otázkam, v ktorých sme urobili najviac chýb.

3 Pracovný list ORDINAČNÉ HODINY

Ambulancia pre deti a dorast Zborov nad Bystricou Lekár: MUDr. Ľubomír Tischler Detská sestra: Viera Koščálová		
Pondelok	11.30 - 14.30	kuratíva
	14.30 - 15.30	návštevy
Utorok	ordinácia v ambulancii Nová Bystrica	
Streda	7.00 - 8.00	odbery
	8.00 - 11.00	kuratíva
	11.30 - 13.30	poradne
	13.30 - 14.30	administr. činnosť
	14.30 - 15.30	návštevy
Štvrtok	ordinácia v ambulancii Nová Bystrica	
Piatok	7.00 - 8.00	odbery
	8.00 - 11.00	kuratíva
	11.30 - 13.30	prehliadky
	13.30 - 14.30	administr. činnosť
	14.30 - 15.30	návštevy
V prípade neprítomnosti lekára volajte na číslo: 0904/149 486 alebo 041/4397 386 /ambulancia Nová Bystrica/ Návštevy novorodencov a chorých detí po telefonickom dohovore s lekárom.		

Obrázok 5 – Ordinačné hodiny

Prameň:

<https://www.zborovnadbystricou.sk/hlavna-stranka/980-ambulancia-pre-deti-a-dorast-informuje-o-zmene-ordinacnych-hodin>

1. Na obrázku sú:	
A	Ordinačné hodiny očnému lekárovi.
B	Ordinačné hodiny detskému lekárovi.
C	Ordinačné hodiny lekárovi pre dospelých.
D	Ordinačné hodiny zubnému lekárovi.
2. V ambulancii ordinuje:	
A	MUDr. Viera Koščálová
B	MUDr. Ľuboš Tischler
C	MUDr. Ľubomír Tischler
D	MUDr. Ľubomír Tischler

3. Meno zdravotnej sestry:	
A	Viera Koščálová
B	Viera Koščálová
C	Viera Koščálová
D	Viera Koščálová
4. Sídlo ambulancie:	
A	Nová Bystrica
B	Stará Bystrica
C	Zborov
D	Zborov nad Bystricou

5. Návštevy novorodencov a chorých detí	
A	poskytujú každodenne
B	po telefonickom dohovore s lekárom
C	po telefonickom dohovore so sestrou
D	neposkytujú vôbec

6. Poradňa pre mamičky je	
A	pondelok
B	streda
C	piatok
D	každý deň

7. V Zborove nad Bystricou ordinujú	
A	každý deň
B	pondelok – utorok - streda
C	pondelok – streda - piatok
D	utorok - štvrtok

8. Utorok a štvrtok	
A	neordinujú vôbec
B	ordinujú v ambulancii Nová Bystrica
C	ordinujú v ambulancii Zborov nad Bystricou
D	dovolenkujú

9. Kedy môžeme prísť na preventívnu prehliadku?	
A	pondelok – 11.30 – 14.30 hod.
B	streda – 11.30 – 13.30 hod.
C	piatok – 8.00 – 11.00 hod.
D	piatok – 11.30 – 13.30 hod.

10. Čo máme urobiť v prípade neprítomnosti lekára?	
A	Preobjednať sa u sestričky.
B	Spokojne odísť domov.
C	Volat' rýchlu zdravotnícku pomoc.
D	Volat' na uvedené telefónne čísla do Novej Bystrice.

Zhodnotenie a odporúčanie:

Reflexia: Pri tvorbe tohto pracovného listu s nesúvislým textom som opäť využila reálnu tabuľku s ordinačnými hodinami detského lekára (Obrázok 5), ktorú som našla na webovej stránke:

<https://www.zborovnadbystricou.sk/hlavna-stranka/980-ambulancia-pre-deti-a-dorast-informuje-o-zmene-ordinacnych-hodin>

V motivačnom rozhovore moji štvrtáci potvrdili, že sa s takýmto textom už stretli v bežnom živote pri návšteve svojho lekára. Každý žiak vedel povedať meno svojho detského lekára, niektorí si spomenuli aj na posledné návštevy ambulancie a aj dôvody, prečo lekára navštívili (preventívna prehliadka, očkovanie, ochorenie...)

S pracovným listom sme pracovali frontálnou formou. Tabuľka s ordinačnými hodinami lekára bola zobrazená na interaktívnej tabuli. Najprv v pracovných listoch označili svoju odpoveď na danú otázku, potom sme si ich navzájom porovnali. Na prvé tri otázky dokázala väčšina žiakov správne odpovedať. Svoje odpovede odôvodnili a pred triedou vysvetlili výber odpovede. Pri odpovedi na 4. otázku niektorí žiaci nedočítali celý názov obce a namiesto správnej odpovede D označili odpoveď C. Dlhší čas im trvalo nájsť v tabuľke s ordinačnými hodinami lekára aj správnu odpoveď na 5. otázku. Viacerí hľadali odpoveď v tabuľke, až potom si všimli, že odpoveď je napísaná menším písmom pod tabuľkou. Pred vypracovaním 6. otázky sme si vysvetlili pojem „poradňa“. Správnu odpoveď našli v tabuľke bez problémov. Zopakovali sme si aj význam a dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok, ktoré sú plne hrazené poisťovňami a máme na ne právo.

V závere vyučovacej hodiny po vypracovaní pracovného listu sme si zaspomínali na kurz prvej pomoci s dobrovoľníkmi z Asociácie samaritánov SR. Bola som prekvapená, že si deti zapamätali a popísali Gordonov a Heimlichov manéver.

5 Pracovný list POKLADNIČNÝ BLOK

COOP JEDNOTA, Vranov nad Topľou, Spotrebné družstvo Námestie Slobody 79 093 01 Vranov nad Topľou Predajňa 02-163 Supermarket Námestie Slobody 79, 093 01 Vranov n/T IC DPH: SK2020528521 ICO: 31737200		
JOGURT SMOT. ANANAS 150 g	0,330 2 ks	0,66 C
ROZOK GRAHAM 43 g	0,090 8 ks	0,72 C
ZEMLA TMAVA 50 g	0,200 2 ks	0,40 C
MYDLO BUPI OLI OL 100G*PAL	0,550 1 ks	0,55 C
MLIEKO POLOTUCNE 1,5%	0,630 1 l	0,63 C
BANANY	0,990 1 kg	0,99 C
CELKOM		3,95 €
Hotovosť		3,95 €
CELKOM 3.95 €		
DKP: 7442020528521235 SN: TPG1002806 18/12/2019 09:30 č. Ú/Z00073/00436		

1. Na obrázku je:

A) test z matematiky
 B) vizitka
 C) poznámkový blok
 D) pokladničný blok

2. Nakupovali sme:

A) v COOP Jednote
 B) v Bille
 C) v Kauflande
 D) v Tesco

3. Adresa obchodu:

4. Nakúpili sme:

A) mliečne výrobky, pečivo, kozmetiku, zeleninu
 B) mliečne výrobky, pečivo, drogériu, ovocie
 C) mliečne výrobky, chlieb, pečivo, ovocie
 D) mliečne výrobky, ananášový čaj, pečivo

5. Kúpili sme:

A) sójové mlieko
 B) acidofilné mlieko
 C) polotučné mlieko
 D) plnotučné mlieko

6. Z ovocia sme kúpili:

A) banány
 B) jablká
 C) pomaranče
 D) mandarínky

7. Kúpili sme BUPI detské mydlo:

A) s lanolínom
 B) s olivovým olejom
 C) s kamilkovým extraktom
 D) s mliečnym proteínom

Obrázok 6 – Pokladničný blok

Prameň: vlastný návrh

8. Najviac sme zaplatili za: A) rožky B) jogurty C) mlieko D) banány	9. Kúpili sme 8 kusov: A) ananášových jogurtov B) žemlí C) rožkov D) banánov	10. Nakupovali sme: A) 18. decembra 2019 B) 30. septembra 2019 C) 31. júla 2019 D) dátum nákupu nie je uvedený
--	--	--

Zhodnotenie a odporúčanie:

Reflexia: Pracovný list s nesúvislým textom, s ktorým sa v bežnom živote stretávame dennodenne. Rovnaký pokladničný blok som využila aj v interaktívnom cvičení Na

ActivInspire:

Forma práce: samostatná práce. Tento pracovní list som využila vo fixačnej fáze vyučovacej hodiny po práci s interaktívnym cvičením Na nákupoch, s ktorým sme pracovali v expozičnej fáze vyučovacej hodiny. Okrem čitateľskej gramotnosti sme si precvičili aj matematickú a finančnú gramotnosť. Na prvé dve otázky deti pohotovo odpovedali. Pri napísaní tretej odpovede chvíľu trvalo, kým sa v texte zorientovali a našli presnú adresu obchodného domu. Pri 4. úlohe sa deti pýtali, aký je rozdiel medzi kozmetikou a drogériou. V tejto úlohe bolo najviac chybných odpovedí. Žiaci nedokázali priradiť konkrétne veci k hromadným podstatným menám: pečivo, ovocie, zelenina, kozmetika, drogeria... Chybné odpovede som zaznamenala aj pri 7. úlohe. Väčšina žiakov nerozlúštila skratku OLI OL = olivový olej. Odpoveď na poslednú úlohu väčšina žiakov hľadala v hornej časti pokladničného bloku. Po vypracovaní a vzájomnej kontrole pracovného listu som sa mojich žiakov pýtala ďalej:

Stačí nám 5 € na tento nákup? a pod.

6 Pracovní list CESTOVNÝ PORIADOK

Zastávka	Prích.	Odch.	Pozn.	Km
Humenné,,žel.st.		5:20	9	0
Vranov n.Topľou,,AS MHD	5:52	6:00	2	27
Vranov n.Topľou,,Čemern.pošta		6:05	1	30
Vranov n.Topľou,,rázc.Kam.Poruba		6:08		33
Sačurov,,Jednota		6:13		37
Sečovská Polianka,,Jednota		6:19		42
Sečovská Polianka,,rázc.žel.st.		6:21		42
Parchovany,,žel.zast.		6:25		45
Dvorianky,,č.d.143		6:28		47
Hriadky,,Košícká		6:33		51
Sečovce,,závory		6:36		55
Sečovce,,aut.st.	6:38	6:40		55
Košický Klečenov,,čak.		6:52		69
Svinica,,čak.		6:54		72
Košice,,Lingov		7:14		87
Košice,,AS MHD	7:25			91

702417 3 , 1 hod 25 min, 64 km

Humenné - Vranov n./T. - Sečovce - Košice

SAD Humenné a.s.; Humenné; +421 918 119 400, +421 57 786 3111

ide v

Obrázok 7 – Cestovný poriadok

Prameň:

<https://cp.hnonline.sk/detail/?p=MTU0Njc0OTEwJTY3NDM0NzI5JSVCdXNTay0zMWQ1ZDg4ODYxMGE0ZjZhYig3MjFhMjFhOWUwYWE1Nv05>

Adam cestuje z Vranova nad Topľou do Košíc.

- 1. Akým dopravným prostriedkom cestuje Adam?**
- 2. Mohli už byť pri príchode do Vranova n/T v dopravnom prostriedku cestujúci?**
- 3. Doplň príchod do Vranova n/T: a odchod z Vranova n/T:**
- 4. Koľko zastávok je spolu vo Vranove n/T?**
- 5. Koľko minút trvá cesta z Vranova n/T do Sačurova?**
- 6. Koľko km je zo Sečovskej Polianky do Dvorianok?**
- 7. Kde je Adam o päť minút pol siedmej?**
- 8. Čo znamená skratka AS MHD?**
- 9. Kedy dorazí Adam do Košíc?**
- 10. Koľko km prejde z Vranova n/T do Košíc?**

Zhodnotenie a odporúčanie:

Reflexia: Aj s týmto nesúvislým textom sa stretávame v bežnom živote. Na hodinách informatiky sme sa v 3. ročníku v tematickom celku Komunikácia a spolupráca – práca s webovou stránkou učili získavať informácie z webových stránok a ukázali sme si aj webovú stránku www.cp.sk a vyhľadávanie informácií na tejto stránke – príchody a odchody autobusov. Preto som sa rozhodla k pracovným listom s nesúvislým textom zaradiť aj tento text. Okrem čitateľskej gramotnosti je pracovný list zameraný aj na rozvoj matematickej gramotnosti.

Pri práci s pracovným listom som zvolila skupinovú prácu v dvojiciach. Pri odpovedi na 1. otázku som predpokladala, že žiaci budú odpoveď hľadať pri skratke AS = autobusová stanica. Žiakom však k správnej odpovedi pomohla ikonka autobusu v ľavom dolnom rohu. Najviac nesprávnych odpovedí bolo na 2. otázku. Dôvodom bolo neporozumenie textu. Vyzvala som žiakov, aby tým, čo nerozumejú otázke, vysvetlili jej podstatu svojimi slovami, ale neprezradili správnu odpoveď. Zvládli to. Pomohli si prostredím „Autobus“ matematiky profesora Hejného: „Vyšiel autobus z garáže vo Vranove nad Topľou?“ Vtedy si ostatní všimli, že nad zastávkou *Vranov nad Topľou* je v cestovnom poriadku zastávka *Humenné*. Väčšina žiakov nepoznala ani skratku AS MHD. Moji žiaci priznali, že autobusom cestujú len zriedka, pretože ich rodičia vozia autom.

Použité zdroje:

1. LIPTÁKOVÁ, E.: Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2011

Internetové zdroje

1. LADÁNYIOVÁ, E. 2007. Národná správa zo štúdie PIRLS 2006. Čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka ZŠ. (online) [citované 24.1.2020] Dostupné z: https://www.nucem.sk/dl/3443/%C4%8Dit_gram_n%C3%A1r_spr%C3%A1v_PIRLS2006a.pdf
2. MIKLOVIČOVÁ, J., VALOVIČ, J. 2019. Národná správa PISA 2018. (online) [citované 24.1.2020] Dostupné z: https://www.nucem.sk/dl/4636/Narodna_sprava_PISA_2018.pdf

3 ROZVÍJANIE ČITATEĽSKEJ GRAMOTNOSTI POMOCOU METÓDY EUR

***Autorka OPS Mgr. Anna Kačurová** je učiteľkou primárneho vzdelávania. Podieľa sa na rozvoji čitateľskej gramotnosti v našej škole organizovaním rôznych aktivít pre žiakov. Do projektov pre žiakov integruje niekoľko predmetov, najčastejšie je to kombinácia s tvorivými výtvarnými aktivitami. V projekte pôsobí ako vedúca Klubu čitateľskej gramotnosti.*

Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti možno považovať za najpodstatnejšiu súčasť moderného vzdelávania. Pri pojme čítanie, čitateľská gramotnosť vybavuje okamžité súvislosť s vyučovacím predmetom čítanie a slovenský jazyk a literatúra, resp. iný vyučovací jazyk. V pohľade na čitateľskú gramotnosť však nastali v poslednom období významné zmeny. Je pravdou, že žiak získava základné zručnosti čitateľskej gramotnosti najprv v rámci hodín vyučovacieho jazyka. Vzhľadom na to, že čitateľskú gramotnosť dnes vnímame ako nadpredmetovú, prienikovú zručnosť, je ju nevyhnutné cielene rozvíjať aj vo vyučovaní ostatných vyučovacích predmetov. Totiž komplexné zručnosti čitateľskej gramotnosti ďaleko presahujú priestor, ktorý na jej nácvik a rozvíjanie u žiaka poskytuje vyučovanie vyučovacieho jazyka. Takýto prístup súvisí s cieľom čitateľskej gramotnosti, ktorým je to, že čitateľ je schopný čítať a spracovávať texty rozličných typov s obsahom z rozmanitých oblastí. To možno realizovať v rámci všetkých vyučovacích predmetov kognitívneho zamerania.

Dobré čitateľské zručnosti vytvárajú predpoklad pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov, preto v rámci nášho školského vzdelávania patria medzi kľúčové oblasti. Čitateľská gramotnosť je schopnosť porozumieť a používať také písomné jazykové formy, ktoré sú vyžadované spoločnosťou.

Poznáme tri aspekty čitateľskej gramotnosti:

1. Procesy porozumenia

- vyhľadávanie určitých informácií,
- vyvodzovanie záverov,
- interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií,
- hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov.

2. Ciele čítania

- čítanie pre literárny zážitok (fiktívny hrdina, udalosť, prostredie),
- čítanie pre získavanie a využívanie informácií. (aspekty reálneho sveta).

3. Čitateľské zvyklosti a postoje, podporujúce celoživotné vzdelávanie.

Čoraz intenzívnejšie sa do popredia dostávajú požiadavky na zmenu prístupu učiteľov k dosahovaniu pedagogických cieľov vo výchovno-vzdelávacom procese a preto je dôležité, aby pedagógovia využívali aj alternatívne metódy výučby popri klasických vyučovacích metódach. Metódami kritického myslenia môžu pedagógovia zefektívniť výchovno-

vzdelávaciu činnosť a zároveň vedomosti žiakov sú trvalejšie a hlbšie. Dobrými metódami si učiteľ nielen získa žiakov, ale i žiaci sa tešia na ďalšie nové poznatky, nové aktivity. Je ich prirodzenou vlastnosťou, že chcú byť prví, lepší ako ostatní, chcú ukázať, čo dokázali, nakreslili, vytvorili, napísali, zdramatizovali. Človek je tvor, ktorý túži po poznaní, po odhaľovaní niečoho nového, a práve poslaním pedagóga je túto schopnosť rozvíjať a podporovať.

Stratégia učenia EUR

V dnešnej spoločnosti nestačí mať len množstvo vedomostí. Vedomosti sú síce dôležité, ale nie dostatočné na získanie plnej vzdelanosti. Podľa Števonkovej (2001, s. 6) by mali mať žiaci predovšetkým schopnosť: - samostatne sa učiť. - vedieť aplikovať svoje vedomosti pružne a tvorivo. - modifikovať informácie, aby mohli úspešne riešiť problémy, ktoré boli doteraz neznáme. Stratégia učenia a myslenia EUR je proces, pri ktorom učiteľ pomáha žiakom lepšie porozumieť učivu. Tvorcami tejto stratégie sú Meredith a Steele a pozostáva z troch krokov: evokácia, uvedomenie si významu a reflexia. Model opisuje postupnosť krokov, ktorými žiaci prechádzajú pred učením, v jeho priebehu a po učení. Spôsob, akým sa dá táto stratégia aplikovať, sa líši s ohľadom na vek a vyspelosť žiakov.

1. Evokácia

V tejto fáze si žiaci aktívne evokujú (vybavujú, spomínajú) vedomosti, ktoré majú o danej téme. Učiteľ zapisuje všetky informácie od žiakov na tabuľu, bez ohľadu na to, či sú správne alebo nesprávne. Zároveň otázkami podnecuje žiakov k tým informáciám, ktoré ešte neuviedli, ale sú dôležité. Podľa Tureka (2010, s. 255) učiteľ nemá hovoriť veľa, naopak, hovoriť majú žiaci. Učiteľ len vedie žiakov a umožňuje, aby si vybavovali myšlienky. Žiak si uvedomuje, na akej úrovni pozná predloženú tému a k týmto vedomostiam bude neskôr pridávať ďalšie. Proces učenia je procesom spájania starého s novým. Ak žiakovi umožníme rekonštrukciu predchádzajúcich informácií, umožníme mu lepšie porozumieť a ľahšie si zapamätať nové informácie. Cieľom učiteľa, v tejto fáze, je vzbudiť záujem žiaka o danú tému, pretože ak je žiak aktívne zapojený do procesu učenia, uvedomuje si jeho zmysel a učenie je efektívnejšie, vedomosti sú trvalejšie.

2. Uvedomenie si významu

V tejto fáze sa žiaci dostávajú do kontaktu s novými myšlienkami, informáciami. Žiak pod vedením učiteľa získava nové poznatky o pojmoch a vzťahoch medzi nimi, vytvára si postoje k učivu. Nemusí to byť vždy čítanie textu, môže to byť napríklad sledovanie filmu, počúvanie prednášky alebo uskutočnenie experimentu. Tu má učiteľ najmenší vplyv na učenie žiakov. Aby žiaci zostali aktívni, existujú rôzne učebné postupy, ktoré: „ a) Pomáhajú udržiavať žiakov v činnosti, zachovávajú energiu a záujem, ktorý bol vytvorený počas fázy evokácie. b) Podporujú úsilie žiaka sledovať svoje porozumenie. Tí žiaci, ktorí sledujú svoje procesy porozumenia, používajú nové informácie, aby si ich doplnili do pamäťových schém. Je dôležité zámerne spájať nové informácie s už poznanými, budovanie vzťahov medzi poznaným a novým.” (Števonková, 2001, s. 8) U žiakov môžu vzniknúť aj mylné pojmy a predstavy. Úlohou učiteľa je vysvetliť podstatu a naviesť žiaka na nové správne myšlienky a povzbudiť ho k ďalšej práci. Aj takéto učenie má svoj význam.

3. Reflexia

V tejto fáze si žiaci upevňujú získané nové vedomosti, uvedomujú si, čo nové sa naučili, pochopili, zároveň však aj to, čo nepochopili, k čomu potrebujú ešte nové ďalšie

informácie. Tu vznikajú trvalé vedomosti. „Učenie s dlhodobými výsledkami a hlboké porozumenie textu je individuálne. Žiaci si pamätajú najlepšie to, čomu rozumejú.“ (Števonková, 2001, s.8) Dôležitá je diskusia, kde si žiaci vzájomnou komunikáciou, výmenou názorov a myšlienok rozširujú slovnú zásobu, naučia sa rešpektovať rôzne názory.

INTEGROVANÝ PROJEKT č. 1 **(Integrácia literárnej, jazykovej a slohovej zložky)**

Ročník: druhý

Komunikačná téma: O škole – Vladko, kde si? - Mária Ďuríčková Nie je škola ako škola
jazyk- Melódia vety. Spisovná výslovnosť hlások.

komunikácia a sloh – Ospravedlnenie (vyvodenie učebného pojmu)

čítanie a literárna výchova – Zdokonaľovanie techniky čítania. Rozvíjanie porozumenia čítaného textu.

Ciele:

jazyk – Uplatňovať melódiu vety podľa komunikačného zámeru (otázka, oznámenie).
Dodržiavať výslovnosť krátkych a dlhých samohlások.

komunikácia a sloh – Sformulovať ospravedlnenie s vysvetlením konania, vyjadrením ľútosti a s prísľubom nápravy.

čítanie a literárna výchova – Prečítať nahlas a v zodpovedajúcom tempe umelecký text. Rozvíjať čitateľskú kompetenciu a komunikačné zručnosti (aktívne počúvanie a čítanie s porozumením).

Učebné pomôcky a didaktická technika: **text, pracovný list, PC**

Metodický postup:

Opis aktivít a ich zdôvodnenie

**Fázy projektu
výberu**

použité metódy, zdôvodnenie

EVOKÁCIA

Motivácia - vzbudenie záujmu žiakov

Moji milí žiaci, aj keď teraz nemáme hodinu hudobnej výchovy, dnešnú hodinu čítania začneme počúvaním jednej veselej piesne. Pozorne počúvajte o čom sa v piesni spieva...

Počúvanie piesne

<http://www.slovackizavod.org.rs/muzika/muzicka-izdanja/108/7400>

Text piesne:

1. Či je pravda a či sa mi sníva? Veľká taška dnes sa na mňa díva. Už sa hnevá, nie je jej po vôli. Hromží: vstávaj, zmeškáme do školy! Hľadá nás chodníček. Budík kričí: Hor sa! Nože sa ponáhľaj! **Ref:** Škola volá, škola volá, škola volá: He-i- jej! 3x

2. Či je pravda, či ilúzia dáka? V škole veľká hŕba detí čaká. Ó, tak už viem, sú to predsa žiaci! A najveselší z nich to sú **druháci**. Našiel nás chodníček. A náš budík šťastný tleskal ostošest'! Škola volá : Haloooooooo...ja čakam.....na teba! 3x

Motivačný rozhovor

2. Páčila sa vám pesnička?

O čom sa v nej spievalo? Aj vám sa niekedy nechce ráno vstávať na zvonenie budíka? Prečo? Porozprávaj o tom.

Motivačné rozprávanie

3. a) Spomínam si na jednu príhodu z môjho detstva...

Keď som bola druháčka tak ako vy teraz, moji rodičia odišli do práce skôr ako zvyčajne... A ja som zaspala do školy. Zobudila som sa 9. 00 hod. Nevedela som, čo mám robiť, pretože vyučovanie sa už dávno začalo a ja som ešte bola doma. Bála som sa ísť do školy, čo mi nato povie pani učiteľka, že som prišla neskoro. No najviac som sa bála toho, že sa mi budú spolužiaci vysmievat'. Tak som v ten deň do školy nešla...

Kognitívno- lexikálne cvičenie

b) Predstavte si, že ste dnes zaspali do školy? Čo by ste urobili vy?

UVEDOMOVANIE SI VÝZNAMU

Hlasné čítanie textu

4. Príbeh, ktorý vám teraz prečítam, bude podobný ako ten, ktorý som zažila. Pozorne počúvajte, čo sa jedného dňa prihodilo školákovi Vladkovi!

5. Otázky na porozumenie textu

Ako sa vám páčil príbeh? Bol zábavný, poučný? Prečo? O čom bol dnešný príbeh? Prečo Vladko zabudol na školu? Čo urobila škola? Čo robili deti a pani učiteľka v škole, keď sa vybrala pre Vladka?

Identifikácia, Dedukcia, Interpretácia a integrácia, Analýza a hodnotenie

Môže sa škola v skutočnom živote pohnúť? Kde je to možné? Iba... (v rozprávkach). Náš príbeh je teda rozprávkou. Autorkou tohto príbehu je *Mária Ďuričková*. Čítali ste nejaké knižky od tejto spisovateľky? Povedz, ktoré... (*O Gul'kovi Bombul'kovi, Danku a Janku*) Čo si myslíte mal Vladko rád svoju školu? Mala škola rada Vladka? Prečo si to myslíte? Máte radi našu školu? Čo si myslíte o Vladkovi? Aký bol Vladko? Stalo sa vám, že aj vy ste počas hry na niečo dôležité zabudli? Kedy? Porozprávaj o tom...

Hlasné čítanie textu žiakmi - zdokonaľovanie techniky čítania

6. Žiakom rozdáam texty.

Výslovnostno- lexikálne cvičenie

a) Teraz si ešte raz tento text prečítame spoločne. Striedavo vyzývam žiakov, aby čítali text nahlas. Ostatní žiaci sledujú text očami. (*Dôraz na správnu výslovnosť krátkych a dlhých samohlások.*)

b) Práca s textom Vyhl'adajte v texte časť, keď sa škola vybrala po ulici. Prečítajte ju. (*spoločné čítanie*)

Dialogizované čítanie

Vyzvem žiakov, aby si prečítali túto časť vo dvojiciach. Ako ste prečítali vetu: Vladko, kde si? Prečo? (Je to opytovacia veta? Prečítame si ju ešte raz spoločne. Ako ostatné vety? (Oznamovacie vety) Prečítame si ich ešte raz spoločne.

7. Prečítajte si predposlednú vetu v texte.

Vladko vstúpil do budovy školy a príbeh sa končí. Ako by mohol náš príbeh pokračovať? Čo myslíte, čo mal Vladko ešte urobiť?

Kognitívno- lexikálne cvičenie

8. Nezabudol na niečo? Čo by sme mali urobiť, keď spravíme niečo nevhodné, čo nás potom mrzí. (*otázkami navádzam žiakov k vyvodu poučky*)

Správne, považujeme za slušné ospravedlniť sa- vysloviť ospravedlnenie.

Čo by v takom ospravedlnení nemalo chýbať? Ako sa mohol ospravedlniť Vladko pani učiteľke zato, že prišiel neskoro na vyučovanie?

Brainstorming

9. Návrhy žiakov si zapíšeme na tabuľu.

- osloviť pani učiteľku;
- vyjadriť ľútosť nad tým, že prišiel neskoro,
- vysloviť prísľub, že sa to už nebude opakovať,
- poďakovať sa za prijatie ospravedlnenia.

Čo sme dnes zistili?

Zovšeobecnenie

Zapamätáme si: Ospravedlnenie je slovný prejav, ktorým podávame vysvetlenie prečo došlo k nejakej chybe alebo skutočnosti. Vyjadrujeme ľútosť nad našou chybou a ubezpečíme toho, komu sa ospravedľujeme, že sa to v budúcnosti nebude opakovať. (*žiaci si poučku prepíšu do zošita*)

Pracovný list, Kombinované jazykové cvičenie

10. Žiakom rozdám pracovný list (PRÍLOHA A) zameraný na čítanie s porozumením.

Na druhú stranu pracovného listu vypíš z textu 5 viet, ktoré sa ti najviac páčili.

Vety prečítaj spolužiakom.

REFLEXIA

Tvorba ospravedlnenia

11. Ja a moji spolužiaci

Určite sa vám už stalo, že ste svojmu spolužiakovi alebo spolužiačke vykonali niečo, začo bolo potrebné sa ospravedlniť a vy ste sa neospravedlnili. Teraz to môžete napraviť. Napíš svoje ospravedlnenie na papier. Ospravedlnenie odovzdaj tomu, komu si sa chcel ospravedlniť.

Spev piesne

12. Spomínate si ešte na pieseň o škole? Teraz si ju spoločne zaspievame. (*Text piesne je napísaný na tabuli.*)

V tomto projekte je využité prepojenie literárnej, jazykovej a slohovej zložky. Výber učiva pre jednotlivé zložky vyplýva z konkrétneho literárneho textu. Jednotlivé úlohy na seba plynulo a nenásilne nadväzujú a navzájom sa prelínajú a dopĺňajú. Konkrétny literárny text si môže čitateľ získať svojou tematikou. Téma čítaného umeleckého textu je blízka priestorovej a životnej skúsenosti žiakov. Text je zábavný. Prostredníctvom umeleckého textu dochádza u žiakov k rozvíjaniu literárnej a komunikačnej kompetencie. Dominantnou zložkou projektu je slohová výchova - vyvodzovanie nového učebného pojmu ospravedlnenie.

Medzipredmetová integrácia: hudobná výchova

INTEGROVANÝ PROJEKT č. 2

(Integrácia literárnej, jazykovej a slohovej zložky)

Ročník: štvrtý

Komunikačná téma: Tajný sen – Katarína Ridzoňová

Jazyk - Prídavné mená.

komunikácia a sloh – Tvorba textu.

čítanie a literárna výchova – Hlavná postava (vyvodenie učebného pojmu)

Ciele:

jazyk – Uvedomiť si význam prídavných mien a ich nezastupiteľný význam v bežnej reči i v umeleckom texte.

komunikácia a sloh – Vyjadriť vlastné stanovisko k problematike zodpovednosti nie len za zverené veci, ale aj zodpovednosti k sebe samému. Tvoriť text rozprávania na tému Môj tajný sen.

čítanie a literárna výchova – Správne odpovedať na otázky týkajúce sa porozumenia umeleckému textu. Porovnať konanie, vlastnosti a pocity hlavnej postavy so svojím správaním v prípade rovnakej situácie.

Učebné pomôcky a didaktická technika: literárny text

Metodický postup:

Opis aktivít a ich zdôvodnenie

Fázy projektu

použité metódy, zdôvodnenie výberu

EVOKÁCIA

Motivačný rozhovor

1. Stalo sa vám už niekedy, že ste niečo stratili? Čo ste stratili? Bola pre vás tá vec dôležitá? Prečo? Ako ste to riešili? Podarilo sa vám stratenú vec nájsť?

Motivačné rozprávanie

2. Keď som bola malá, mala som jeden tajný sen. Veľmi som túžila po korčuliach- „krasokorčuliarkach.“ Niekedy, v časoch môjho detstva, ste si korčule mohli kúpiť v obchode iba vtedy, keď prišiel do obchodu so športovými potrebami nový tovar. Zákazníci stáli v dlhom rade a často sa stávalo, že kým na nich prišiel rad, korčule sa vypredali. Nakoniec som si vysnívané korčule našla pod vianočným stromčekom a bola som veľmi šťastná...

UVEDOMOVANIE SI VÝZNAMU

Mali ste aj vy nejaký tajný sen, ktorý sa vám splnil? Aký? Porozprávaj o tom.

Hlasné čítanie textu

3. Príbeh, ktorý vám dnes prečítam, bude o tretiačke Dianke a jej tajnom sne...

Identifikácia, Dedukcia, Interpretácia a integrácia, Analýza a hodnotenie

4. Otázky na porozumenie textu

Bol príbeh zaujímavý? Čím vás príbeh zaujal? Bol veselý, smutný, poučný? Prečo si to myslíte? Koľko literárnych postáv ste v príbehu celkovo narátali? Vymenujte ich. Aký

bol vzťah medzi Didi a Evkou? Bolo medzi nimi skutočné priateľstvo? Vysvetlite, prečo áno - prečo nie? Ako hodnotíte správanie Evky? Prečo jej podľa vás nechýbalo pero? Ako by si sa cítil ty, keby ti spolužiak povedal, že si mu vôbec nechýbal, keď si nebol v škole?

Kognitívno- lexikálne cvičenie

Ako hodnotíte správanie Didi? Ako by ste sa zachovali vy, keby ste boli na mieste Didi? Vrátili by ste pero? Prečo áno? Prečo nie? Ako sa podľa vás zachovala Evka? Čo mohla urobiť inak? Ako sa máme starať o nám zverené veci a školské potreby? Prečo?

5. Práca s textom- Práca vo dvojiciach

Vyhľadajte v texte časť, kde opisuje Didi seba. Prečítajte ju. Vyhľadajte v texte časť kde opisuje Evku. Prečítajte ju. Prečo Evka povedala Didi, že je šťastná? Kedy si šťastný ty?

Kognitívno- morfológické cvičenie

Myslíte si, že Didi nebola šťastná? Prečo áno, prečo nie? Ako by si opísal pocit šťastia?

Kognitívne analyticko- syntetické cvičenie

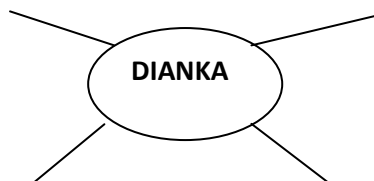
6. Ako nazývame slová, ktoré pomenúvajú vlastnosti osôb, zvierat alebo vecí? (*prídavné mená*) Vyznač farebne tieto slová v predchádzajúcej úlohe. Ako by vyzeral text bez týchto slov? Prečítaj ho. Vedeli by sme bez použitia týchto slov aká bola Didi a Evka?

Vieš si predstaviť, že by sme nemali v bežnej reči tieto slová? Prečo sú dôležité? Vysvetli.

7. Kto rozpráva tento príbeh? (*Zapišem si na tabuľu*) Čo vieme o Didi? Ktoré ďalšie postavy vystupujú v tomto príbehu? (*pani učiteľka, mamička, Milka-Kučierka, Martinka, Evka, Dominik*).- zapišeme na tabuľu

Pojmové mapovanie

Zapišeme si na tabuľu:

Čo vieme o Diankinom ockovi? Vyhľadajte v texte časť, kde sa o tom píše. Prečítajte ju.

Čo vieme o Diankinej starkej? Vyhľadajte v texte časť, kde sa o tom píše. Prečítajte ju.

Vysvetli slovné spojenie: „*treba z neho peniažky pre mňa tahať ako z chlpatkej deky.*“

8. Čo už vieme:

- tento príbeh rozpráva Dianka;
- ostatné postavy sú súčasťou tohto príbehu;
- postava ocka a starkej v príbehu nevystupujú, iba sa v príbehu spomínajú.

Mohli by sme povedať, že postava Dianky je v tomto príbehu najdôležitejšia? Prečo áno, prečo nie? Vystupuje Dianka v našom príbehu ako najdôležitejšia z postáv ?

Zovšeobecnenie - vyvodenie učebného pojmu

Zapamätáme si: Hlavná postava je literárna postava, okolo ktorej sa sústreďuje celý dej príbehu v literárnom texte. Ostatné postavy nazývame vedľajšie postavy.

REFLEXIA

Hra v role, Skupinová diskusia

9. Práca v skupinách

1. skupina

Vyhľadajte v texte časť, kde sa Didi rozpráva s mamičkou. Pripravte si ukážku ako krátku scénu.

2. skupina

Vyhľadajte v texte časť, keď Evka pomohla Dominikovi s matematikou. Pripravte si ukážku ako krátku scénu.

3. skupina

Vyhľadajte v texte časť, keď Dianka vráti gelové pero Evke. Pripravte si ukážku ako krátku scénu.

4. skupina

Vyhľadajte v texte časť, keď pani učiteľka odovzdáva Dianke cenu. Pripravte si ukážku ako krátku scénu.

10. Porozprávajte, ako ste sa cítili v jednotlivých rolách...

Tvorivé písanie

11. Napíšte krátky príbeh na tému *Ako sa mi podarilo/nepodarilo splniť tajný sen*.

Prezentácia

Kto bude v tvojom príbehu hlavnou postavou? Prečítaj svoj príbeh.

V tomto projekte je využité prepojenie literárnej, jazykovej a slohovej zložky. Výber učiva pre jednotlivé zložky vyplýva z konkrétneho literárneho textu. Jednotlivé úlohy na seba plynulo a nenásilne nadväzujú a navzájom sa prelínajú a dopĺňajú. Dominantnou zložkou projektu je literárna výchova- vyvodzovanie nového učebného pojmu hlavná postava. Jazyková zložka sa zaoberá prídavnými menami, v rámci slohovej časti žiaci tvoria krátky príbeh na vybranú tému. Slohová zložka je zastúpená tvorením príbehu na základe vlastného zážitku žiaka. Konkrétny literárny text si môže čitateľ získať svojou tematikou. Téma čítaného textu je blízka priestorovej a životnej skúsenosti žiakov. Prostredníctvom príbehu si uvedomia potrebu nezištnej pomoci v rámci školskej triedy. Stotožňujú sa s postavami literárneho textu a súčasne si uvedomujú hodnoty, ktoré jednotlivé postavy prezentujú. Hodnotia vlastnosti postáv na základe vlastnej skúsenosti, vyjadrujú svoje postoje k problematike zodpovednosti za zverené veci aj za svoje činy. Text smeruje k formovaniu prosociálneho správania žiakov a uvedomeniu si kvality dobrých medziľudských vzťahov v školskom aj mimoškolskom prostredí. V neposlednom rade ponúka množstvo modelových situácií z reálneho života žiakov. Napr. vrátiť vec, ktorá mi nepatrí, aj keď po nej túžim.

Medzipredmetová integrácia: etická výchova

INTEGROVANÝ PROJEKT č. 3

(Integrácia literárnej, jazykovej a slohovej zložky)

Ročník: štvrtý

Komunikačná téma: Bájka- Zajac a korytnačka- Jean de LaFontaine

jazyk- Prídavné mená. Prirovnania.

komunikácia a sloh – Tvoriť text rozprávania.

čítanie a literárna výchova – Veršovaná bájka (vyvodenie učebného pojmu).

Ciele:

jazyk – Pochopiť prídavné mená ako slová označujúce vlastnosti osôb, zvierat a vecí prostredníctvom otázok: Aký? Aká? Aké? Uvedomiť si význam prirovnaní v jazyku.

komunikácia a sloh – Uvedomovať si význam vytrvalej činnosti a vlastnej aktivity pre dosiahnutie stanoveného cieľa. Tvoriť text rozprávania, vymyslieť krátky príbeh na danú tému.

čítanie a literárna výchova – Rozvíjať čitateľskú kompetenciu a komunikačné zručnosti (aktívne počúvanie a čítanie s porozumením) prostredníctvom umeleckého textu. Pochopiť základné rozlišovacie znaky veršovanej bájkky ako literárneho žánru. Hodnotiť konanie postáv a určiť ich charakteristické vlastnosti.

Učebné pomôcky a didaktická technika: obrázok, upravený text bájkky, PC

Metodický postup:

Opis aktivít a ich zdôvodnenie

Fázy projektu,

použité metódy, zdôvodnenie výberu

EVOKÁCIA

Motivačný rozhovor

1. Stalo sa vám niekedy, že sa vám podarilo niečo o čom ste si mysleli, že to nikdy nedokážete? Čo si myslíte, prečo sa vám to podarilo? Zažili ste niekedy opačnú situáciu keď ste si mysleli, že niečo hravo zvládnete a nepodarilo sa vám to? Čo si myslíte, prečo sa to nepodarilo?

Pantomíma

a) Predstavte si, že dnes sa vám v škole nedarilo a dostali ste zlú známku. Ako budete kráčať domov zo školy? Budete sa ponáhľať alebo budete kráčať pomaly?

b) Predved'te, ako kráčate domov, keď:

- v škole ste dostali zlú známku

- rodičom chcete oznámiť príjemnú správu. Nájdite výstižné slová pre oba typy chôdze.

UVEDOMOVANIE SI VÝZNAMU

Kognitívne cvičenie, Opis

2. Pozrite sa na obrázok (Príloha B)

a) Čo vidíte na obrázku? (zajaca a korytnačku na štarte) Ako by ste opísali zajaca?

Ako by ste opísali korytnačku? Nositeľom ktorej ľudskej vlastnosti je podľa vás zajac?

Vysvetlite, prečo si to myslíte? Ktorú vlastnosť človeka predstavuje korytnačka? Čo si myslíte, kto vyhrá preteky? Prečo?

b) K tomuto obrázku som našla jeden vtip: *Zajac a korytnačka si dajú preteky, kto bude skôr doma. Korytnačka vyhrala, lebo sa schovala do panciera.*

Pojmová mapa

3. Skúste si spomenúť v ktorom literárnom žánri zvieratá konajú ako ľudia a sú nositeľmi ľudských vlastností? (*Ak žiaci nevedia jednoznačne určiť žáner pomôžem im otázkami.*) Je to rozprávka? Prečo áno, prečo nie? Je to bájka? Prečo áno prečo nie? Správne zhodli sme

sa na tom, že je to bájka. Čo vieme o bájke?

BÁJKA

Žiaci dopisujú na tabuľu čo vedia o tomto žánri...

Hlasné čítanie textu

Príbeh, ktorý vám teraz prečítam bude o zvieratách, ktoré sme dnes spoznávali...

(Z textu odstránim druhý verš, aby žiaci nezistili hneď na začiatku, že je to bájka.)

Identifikácia, Dedukcia, Interpretácia a integrácia, Analýza a hodnotenie

5. Otázky na porozumenie textu

a) Čo prvé vám napadlo po dočítaní textu? Čím vás príbeh zaujal? Bol veselý, poučný? Vysvetlite... Je to poézia alebo próza? Prečo? Text je lyrický alebo epický? Prečo?

b) Ktoré literárne postavy vystupovali v príbehu? Vieme kde sa príbeh odohrával? Prečo podľa vás zajac prehral preteky? Prečo vyhrala korytnačka?

c) Ako mohol zajac vyhrať preteky? Aký bol zajac? Aká bola korytnačka? Myslíte, že boli priateľmi? Prečo áno? Prečo nie?

d) Ako hodnotíte zajaca? Ako hodnotíte korytnačku? Správa sa tak niekedy aj človek?

Má tento príbeh pre nás nejaký odkaz? Ak áno, aký?

Tiché čítanie textu žiakmi, práca so slovníkom

6. Žiakom rozdám upravené texty.

Pozorne si ešte raz prečítajte tento text. Vedeli by ste vysvetliť čo mal zajac na mysli, keď korytnačke povedal nech si pridá do stravy pár zrníek čemerice? *(Aj keby žiaci poznali význam slova overíme si to v KSSJ a na internete.)*

Práca v skupinách

Žiakov rozdelím do 3 skupín.

1. skupina vyhľadá význam slova čemerica v slovníku a zapíše ho na tabuľu.

2. skupina vyhľadá na internete obrázok

3. skupina vyhľadá informáciu na internete a zapíše ju na tabuľu?

Čo sme zistili? *(komparácia údajov)* Čemerica je jedovatá kvitnúca rastlina.

Komparácia

7. Je podľa vás tento príbeh básňou? Prečo? (skladá sa z veršov, strof, má rytmus)

Kognitívne analyticko-syntetické cvičenie

Práca vo dvojiciach

a) Vyhľadajte v texte rýmové dvojice. Vyznačte si ich farebne a prečítajte ich. Aký je rytmus? Pravidelný či nepravidelný? Vysvetlite ...

b) Povedali sme si, že zajac je rýchly. Vyhľadaj v texte verš, kde sa o tom hovorí.

Nájdi verš, ktorý hovorí o tom, že bol zajac namyslený a pýšil sa svojou rýchlosťou.

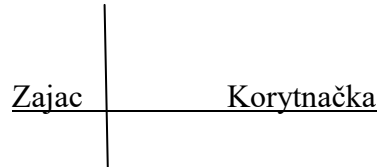
c) Vyhľadaj verš, kde sa hovorí o tom ako začala preteky korytnačka. Pokús sa vysvetliť čo znamená ponáhľať sa pomaly.

d) Prečítajte si ešte raz prvý verš. Pokúste sa ho vysvetliť. Môžeme ho chápať ako isté ponaučenie, Prečo?

T- schéma

8. Ľudia a zvieratá majú mnoho spoločného...

a) Porovnaj vlastnosti zajaca a korytnačky z príbehu. Povedz, ktoré vlastnosti majú spoločné so zvieratami v prírode a ktoré s ľuďmi.

Lexikálne cvičenie

b) Čo znamená ak niekto povie: chodí ako slimák, vykračuje si ako páv, podskakuje ako kozľa, beží ako pes bez chvosta, chodí ako zmoknutá sliepka

Zovšeobecnenie

9. Zopakujeme si, čo sme sa z dnešného príbehu dozvedeli:

- je to poézia, ide o epický text;

- vystupujú v ňom zvieratá, ktoré konajú ako ľudia a sú nositeľmi určitých ľudských vlastností;

- vyplýva z neho isté ponaučenie vyslovené v úvode príbehu. Je náš príbeh bájkou?

(Ukážem žiakom druhý verš bajky, ktorý som odstránila: *O tom je bajka naša.*)

Zistili sme teda, že bajka nemusí mať vždy iba prozaickú podobu...

Zapamätáme si: (*vyvodenie učebného pojmu*)

Veršovaná bajka je vymyslený príbeh v ktorom zvieratá, rastliny alebo predmety konajú ako ľudia. Vždy z nej vyplýva určité ponaučenie vyslovené v úvode alebo v závere, prípadne ponaučenie vyplýva z textu. Má veršovanú podobu, píše sa do strof a zvyčajne sa rýmuje.

REFLEXIA

Päťveršík, Pracovný list, Práca vo dvojiciach

10. Žiakom rozdám pracovný list (PRÍLOHA C). Je zameraný na čítanie s porozumením a na tvorbu ilustrácie k príbehu. (medzipredmetová integrácia - výtvarná výchova).

11. Vytvorte päťveršík na slovo CIEĽ.verš- východiskové slovo;

1. verš- 2 slová- prídavné mená;

2. verš- 3 slová - slovesá, vyjadruje dej týkajúci sa témy;

4. verš- vyjadrenie emocionálneho vzťahu k téme (štyri slová- slovné druhy podľa vlastného zvolenia);

5. verš-1 slovo- synonymum.

Prezentácia

12. Napiš krátky príbeh na tému: *Ako sa mi podarilo/nepodarilo dosiahnuť vytúžený cieľ.*

Prečítaj svoj text spolužiakovi. Popros ho, aby ti povedal, na čo si ešte pri tvorbe príbehu zabudol. Pozorne si vypočuj jeho príbeh. Predstav ako spisovateľ svoj príbeh spolužiakom. V tomto projekte je využité prepojenie literárnej, jazykovej a slohovej zložky. Výber učiva pre jednotlivé zložky vyplýva z konkrétneho literárneho textu. Jednotlivé úlohy na seba

plynulo a nenásilne nadväzujú a navzájom sa prelínajú a dopĺňajú. Dominantnou zložkou projektu je literárna výchova- vyvodzovanie nového učebného pojmu veršovaná bájka. Konkrétny literárny text si môže čitateľ získať svojou tematikou. Najsilnejšou oporou textu v rámci didaktickej komunikácie je hlavná myšlienka, výchovný rozmer príbehu, ktorá je vyslovená v úvode príbehu. Žiaci si prostredníctvom príbehu uvedomia hodnotu mať v živote určitý cieľ a potrebu ísť za svojím cieľom, byť vytrvalý nevzdávať sa bez boja.

Medzipredmetová integrácia: prírodoveda a výtvarná výchova

INTEGROVANÝ PROJEKT č. 4 **(Integrácia jazykovej , literárnej a slohovej zložky)**

Ročník: tretí

Komunikačná téma: Žalovať sa nepatrí...

O machuli, ktorá ušla (Tomáš Janovic)

Učivo: jazyk – Podstatné mená ženského rodu – vzor ulica

komunikácia a sloh – opis

čítanie a literárna výchova – literárna postava

Ciele:

jazyk – Určiť a vyskloňovať podstatné mená ženského rodu, ktoré sú zakončené na „a“ podľa vzoru ulica. (vyvodenie nového poznatku)

komunikácia a sloh – Rozvíjať skúsenosť žiakov s umeleckým textom v produkčnej a recepcnej aktivite žiaka Porozumieť textu na úrovni identifikácie, dedukcie, interpretácie a hodnotenia. Tvoriť text opisu.

čítanie a literárna výchova – Identifikovať, hodnotiť postavy a ich konanie v literárnom diele, určiť ich charakterové vlastnosti.

Učebné pomôcky a didaktická technika: čítanka, papier, farbičky, vytvorený plagátik s vyskloňovaným vzorom ulica, PL

Metodický postup:

Opis aktivít a ich zdôvodnenie

Fázy projektu

použité metódy, zdôvodnenie výberu

EVOKÁCIA

Výtvarná interpretácia, motivácia na vzbudenie záujmu

1. Stalo sa vám niekedy, že sa vám v zošite pri písaní urobila atramentová machuľa? Ako vyzerá taká machuľa? Žiakom rozdám papier, na ktorý majú nakresliť machuľu podľa svojich predstáv.

Inovačná metóda –cinquain

Metóda prostredníctvom ktorej môžeme podnietiť žiakov, aby premýšľali o tom, čo vedia, čiže dosiahnuť syntézu vedomostí a k danej téme zaujať svoj postoj

Práca vo dvojiciach

2. Do vytvorenej machule napíšte päťveršík na slovo machuľa.

1. verš: téma (jedno slovo- podstatné meno : machuľa)
 2. verš: opis témy (dve slová- prídavné mená)
 3. verš: vyjadruje dej týkajúci sa témy (tri slová- slovesá)
 4. verš: vyjadrenie emocionálneho vzťahu k téme (štyri slová- slovné druhy podľa vlastného zvolenia)
 5. verš: jednoslovné synonymum na danú tému
- Prezentácia päťveršíkov

UVEDOMOVANIE SI VYZNAMU

Hlasné čítanie textu (percepcia a apercepcia)-motivačný text, ktorý slúži ako prostriedok na vyvodenie nového učiva.

O jednej machuli bude aj príbeh, ktorý vám teraz prečítam. Možno bude tento príbeh aj o niekom z našej triedy... Tento príbeh napísal pre deti spisovateľ Tomáš Janovic a má názov O machuli, ktorá ušla.

Otázky na porozumenie textu -reprodukcia textu na základe otázok + riadený induktívny rozhovor, Identifikácia

3. Otázky na porozumenie textu

Aký bol tento príbeh? (veselý, poučný, zábavný...) Čím vás príbeh zaujal? Čo sa vám páčilo, čo nepáčilo? Je podľa vás tento príbeh rozprávkou? Prečo áno? Prečo nie? O čom bol tento príbeh? Ktoré postavy v ňom vystupovali? Ako delíme postavy v literatúre? (hlavné, vedľajšie)

Dedukcia

Kto vystupoval v rozprávke ako hlavná postava? Podľa čoho to vieme?

Interpretácia + integrácia:

Ktoré boli vedľajšie postavy? Prečo potrestala učiteľka Aurela Aureliána?

Analýza + hodnotenie:

Ako ho potrestala? Aký trest by ste mu dali vy? Čo sa stalo s nápisom na lístku? Čo sa nepáčilo machuli? O čom Aurel sníval? Nájdite v texte časť, kde sa to spomína. Ako sa príbeh skončil? Vysvetlite aký je človek, ktorý: „*má dobré srdce*“ a ktorý má: „*namiesto srdca veľikánsku machuľu*.“ Chceli by ste chodiť do školy o ktorej sníval Aurel? Aké sú podľa vás výhody /nevýhody takej školy?

Morfologické cvičenia- Identifikovanie -

vhodná metóda na zisťovanie a spoznávanie jednotlivých slovných druhov, slúži aj na opakovanie hlások

Našiel sa niekto z vás v tomto príbehu?

4. Vypíšte z rozprávky aspoň 10 rôznych podstatných mien ženského rodu.

a) Podčiarkni spoluhlásku pred – a:

- tvrdú a obojakú spoluhlásku červenou
- mäkkú spoluhlásku zelenou

b) Prečiarkni podstatné mená, ktoré v základnom tvare nie sú zakončené na – a (postel', smrť)

Identifikovanie- vyhľadanie v texte

- slovo machuľa slúži ako motivačné slovo
- žiaci vyhľadávajú rôzne tvary slova machuľa-
skloňuje sa podľa vzoru ulica a týmto

slovom sa ich snažím k danému vzoru navodiť

- c) Zakrúžkuj tie, ktoré sa skloňujú podľa vzoru žena.
-škola, trieda, žalobaba, rozprávka, voda, učiteľka, krajina, úloha, koza, hodina,
slovenčina, jednotka, lopta, stolička, pivonka, hanba
- d) Ktoré podstatné mená nám zostali? (*machuľa*) Prečo sa nemôže skloňovať podľa
vzoru žena?

Morfologické cvičenie- kognitívne

Práca vo dvojiciach

5. Vyhľadajte v texte všetky tvary slova machuľa a napíšte ich do zošita.
(*jeden z dvojice prečíta tvary slova, ktoré v texte našli*)

Morfologicko-syntaktické cvičenie

6. K pádom priradte vhodný tvar slova machuľa. Pomáhajte si pádovými otázkami.

N machuľa G D A L I

Morfologické cvičenie- kognitívne -precvičovanie skloňovania a priradenia správneho pádu

Individuálna práca

7. Žiakom rozdám text. Nahraď machuľku vo vetách správnym tvarom podstatného mena machuľa. (*vyvolaní žiaci prečítajú utvorené vety*)

Jurko urobil v zošite machu Machu je veľmi veľká.

V zošite sa machu veľmi páčilo.

O machu je aj tento príbeh.

Otlačil som si prst do modrej machu .

Snívalo sa mi o krásnej machu .

V zošite si musím opraviť machu .

8. Ku každému doplnenému slovu napíšte do zátvorky aj pád.

Podstatné meno machuľa sme tu ohýbali, teda sme menili jeho tvary. Keď podstatné meno mení svoj tvar podľa pádov (pádových otázok), hovoríme, že sa skloňuje.

9. Zatiaľ sme skloňovali podstatné meno machuľa v jednotnom čísle (keď je machuľa jedna). Teraz si vyskloňujeme podstatné meno v množnom čísle. (keď je machuľ v zošite viac) - (*vyvolaní žiaci chodia k tabuli, ostatní si zapisujú do zošita*)

Morfologické kognitívne cvičenie

10. Čo už vieme: Podstatné meno machuľa je ženského rodu.

Čo nevieme: podľa akého vzoru sa skloňuje. Aké vzory poznáme pre skloňovanie podstatných mien ženského rodu? (*žena, ulica, dľaň, kosť*)

Vieme, že vzory dľaň a kosť sa nekončia na -a.

- pokúste sa vyskloňovať vzor ULICA v jednotnom aj v množnom čísle.

- porovnáme si s našou vyskloňovanou machuľou či sa zhodujú. *žiaci chodia k tabuli a vyvolaný žiak vyskloňuje slovo v jednom páde, napr. v N j. č., druhý žiak v G j. č., tretí v D j. č. atď.)*

-*induktívne odhaľovanie znakov a vlastností pozorovaného javu*

	<i>singulár(j.č.)</i>	<i>plurál (m.č.)</i>
<i>N.</i>	<i>ulic - a</i>	<i>ulic - e</i>
<i>G.</i>	<i>ulic - e</i>	<i>ulic - O</i>
<i>D.</i>	<i>ulic – i</i>	<i>ulic - iam</i>
<i>A.</i>	<i>ulic - u</i>	<i>ulic - e</i>
<i>L.</i>	<i>o ulic - i</i>	<i>o ulic - iach</i>
<i>I.</i>	<i>s ulic- ou</i>	<i>s ulic - ami</i>

11. Porovnajme si teraz podstatné meno machuľa so vzorom ulica. Čo sme zistili?
Generalizácia- zovšeobecnenie

Vývodenie nového učiva: Dnes sme zistili, že: zapamätajte si:

Podľa vzoru ulica sa skloňujú podstatné mená ženského rodu zakončené v základnom tvare na samohlásku –a, pred ktorou je mäkká spoluhláska.

REFLEXIA

Morfologicko-syntaktické cvičenie- kognitívne

-vhodná metóda na nácvik utvárania a spájania slov do viet na základe určeného kritéria

12. Do viet doplň podstatné mená, ktoré sa skloňujú podľa vzoru **ulica**. Vyber si vždy z dvojice slov.

Starý otec si obul teplučké čížmy - papuče.

Včera som si obliekol sveter s kapucňou - dierou.

Narodeninovú tortu sme ozdobili jahodami - čerešňami

Mamička dostala na narodeniny zelenú sukňu - blúzku.

Morfologické cvičenie- kognitívne - -metóda vhodná na upevňovanie nového poznaku

13. Vyhl'adaj slová, ktoré sa skloňujú podľa vzoru ulica: *korčuľa, ihla, poľadovica, paprika, dýka, jaskyňa, plávka, náušnica, kytica* (korčuľa, poľadovica, jaskyňa, náušnica, kytica)

-aktivita vhodná na preverenie osvojených poznatkov a zistenie už osvojených poznatkov

Aplikatívne morfológické cvičenie

14. Napíš správny tvar podstatného mena: baňa (L. pl.) Dáša (I. sing.) studňa (G. sing.) šatňa (G. pl.) hrádza (A. sing.) jaskyňa (I. pl.) (*o baniach, s Dášou, zo studne, zo šatní, vidím hrádzu, s jaskyňami*)

15. Odkry pod machuľkami pádovú príponu.

V parfumériách bolo cítiť veľa krásnych von .

Neďaleko opravárenských dieln býva môj strýko.

Na našom území sa skrývajú jaskyn .

V dvojic s Alic vchádzame do predajn , kde si kúpime sladké čerešn .

V lodenic sú uložené lode a v stajn sú kone, ktoré oddychujú.

S lyžic som naberala bryndz .

16. Napíš aspoň tri podstatné mená ženského rodu vzor ulica, ktoré sme ešte nespomínali a použi ich vo vetách.

Riadený rozhovor.

17. *Výchovný rozmer textu* - Vráťme sa k nášmu príbehu. V čom túžil vynikať Aurel? Aký bol podľa vás Aurel? Pokúste sa ho charakterizovať. Myslíte, že ho mali spolužiaci v triede radi? Prečo áno? Prečo nie? Čo si myslíte, je potrebné neustále na niekoho žalovať? Čo by ste poradili takej žalobabe? Ako by sa mala svojho zlozvyku zbaviť?

Brainstorming -motivácia na slohové vyučovanie - výber témy

18. Chceli by ste chodiť do takej školy o akej sníval Aurel? Ako si predstavuješ svoju vysnívanú školu ty? Pokús sa ju opísať. Uvažuj a všetky nápady si postupne zaznamenaj.

Pomôž si tým, že budeš premýšľať o týchto veciach:

- prostredie školy (vstup, chodby, triedy), okolie školy, učitelia, žiaci, predmety, čo by bolo hlavné zameranie školy, výhody oproti klasickej škole;

- pokús sa svoju školu predstaviť ostatným žiakom čo najpútavejšie, aby si ich presvedčil o tom, že iba táto škola je pre nich tá najlepšia;

Kompozícia (osnova)

- priprav si písomne 7 bodov (osnovu), pomocou ktorých sa ti bude ľahšie tvoriť opis školy,

- podľa osnovy podrobne opíš svoju vysnívanú školu. Prečítaj svoj text spolužiakovi. Popros ho, aby ti povedal, na čo si ešte pri opise školy zabudol. Pozorne si vypočuj jeho opis. Predstav svoj návrh pred celou skupinou.

Publikácia

Hlasovanie za opis najlepšej školy... Založenie prác žiakov do portfólia s názvom *Vlastná tvorba*.

Záver: pochvala + reflexia žiakov na hodinu

V tomto projekte je využité prepojenie jazykovej, literárnej a slohovej zložky. Výber učiva pre jednotlivé zložky vyplýva z konkrétneho literárneho textu. Jednotlivé úlohy na seba plynulo a nenásilne nadväzujú a navzájom sa prelínajú a dopĺňajú. Dominantnou zložkou tohto projektu je jazyková výchova, konkrétne nové učivo - vyvodenie skloňovania ženských podstatných mien podľa vzoru ulica. Konkrétny literárny text si môže čitateľa získať svojou tematikou. Už v názve textu sa nachádza motivačné slovo machuľa, ktoré sa skloňuje podľa vzoru ulica a tento vzor bol pomocou slova machuľa vyvodený.. Literárny text v rámci komunikačnej témy môže napomáhať k prosociálnemu správaniu žiakov v školskej triede a spoznávaní zásad dobrých medziľudských vzťahov. Literárny text prispieva k rozvíjaniu literárnej a komunikačnej kompetencie žiakov, využíva skúsenosť žiakov s umeleckým textom v produkčnej alebo recepcnej aktivite žiaka (percepcia-počúvanie a čítanie textu aj čítanie s porozumením). Slohová zložka je zameraná na opis školy, ktorá je „cool“ v súvislosti s vysnívanou školou hlavnej postavy príbehu. Podstatou je podanie vecných informácií v kontexte s rozvíjaním tvorivosti, predstavivosti a fantázie žiakov.

Medzipredmetová a prierezová integrácia:

Výtvarná a etická výchova

Osobnostný a sociálny rozvoj - Príbeh ponúka možnosti rozvíjať osobné a sociálne zručnosti žiakov, spoznávať sám seba (dobré aj zlé stránky).

Zhodnotenie a odporúčanie

Pri používaní stratégie myslenia a učenia EUR, mali žiaci možnosť spojiť svoje staré vedomosti a skúsenosti s novými a upevňovať ich rôznymi spôsobmi. Žiaci sa naučili nebáť sa prezentovať svoje názory a myšlienky, aj keď boli niekedy nesprávne. Na hodinách pracovali so záujmom, aktívne sa zapájali do všetkých činností, tvorili, premýšľali, vyhľadávali nové informácie. Pozitívne hodnotím tvorbu projektov, pri ktorých kriticky hodnotili nielen svoje práce, ale aj práce spolužiakov. Stretli sa nielen s pozitívnymi, ale aj s negatívnymi názormi a boli nútení prijať a zvládať obidve kritiky. Skupinovou prácou som vytvorila dostatok príležitostí na rozvíjanie a posilňovanie komunikačnej schopnosti slabších žiakov. U žiakov 1.stupňa je veľmi dôležitý rozvoj slovnnej zásoby. Úspech učenia sa, závisí aj od ich kultivovaného rečového prejavu. V praxi som ukázala skutočnosť, že na hodinách možno účinne využiť a skombinovať viaceré metódy rámca EUR. Potvrdilo sa mi, že týmito metódami a pozitívnym prístupom je vyučovanie pre deti zaujímavejšie, vtiahne ich do centra diania a zároveň vzťahy medzi učiteľom a žiakmi sú otvorenejšie, bližšie. Pravidelným využívaním metód kritického myslenia sa žiaci naučili samostatne tvorivo myslieť a zároveň mali pocit zmysluplnosti vyučovania. V priebehu mojej pedagogickej praxe budem aj naďalej uplatňovať metódy kritického myslenia a na ich základe zlepšovať kvalitu vyučovania.

Použité zdroje:

ADAMUSOVÁ, M., ŠTEVONKOVÁ, K. et al. 2001. Projekt Orava v praxi, Bratislava: Občianske združenie Orava pre demokraciu vo vzdelávaní, 2001. ISBN 80-968664-0-0

GAVORA, P. a kol. 2008. Ako rozvíjať porozumenie textu u žiaka. Nitra: ENIGMA, 2008. ISBN 978-80-89132-57-7

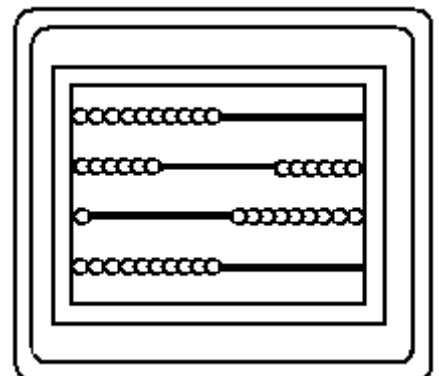
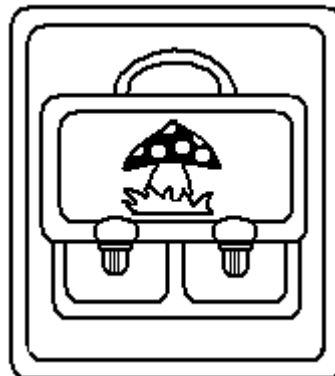
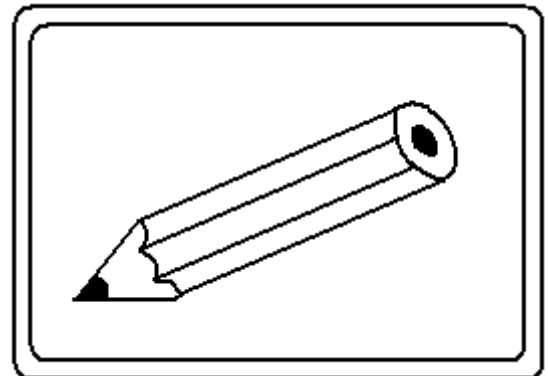
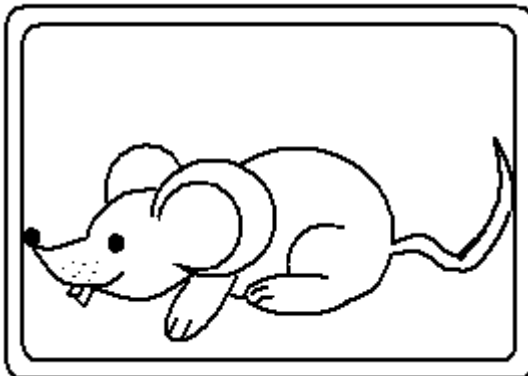
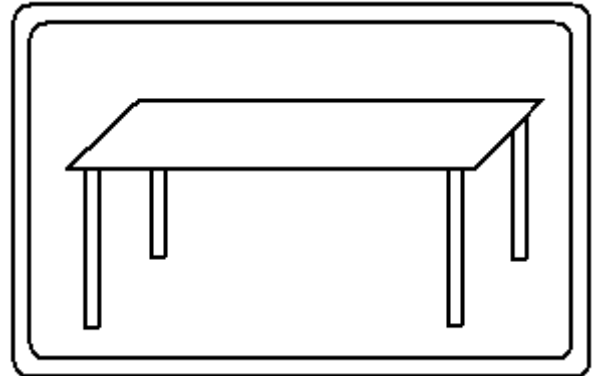
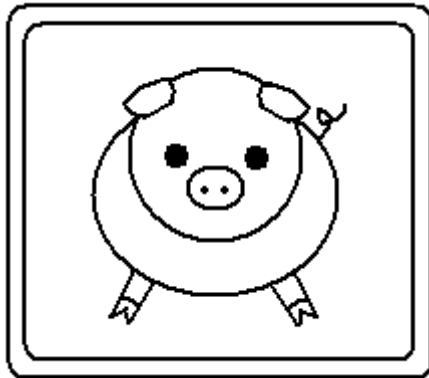
LIPTÁKOVÁ, Ľ. a kol. 2011. Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, 2011. ISBN 978-80-555-0462-9

TUREK, I. 2010. Didaktika. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-322-8

TUREK, I. 2004. Inovácie v didaktike. Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave, 2004. ISBN 80-8052-188-3

VLADKO, KDE SI?

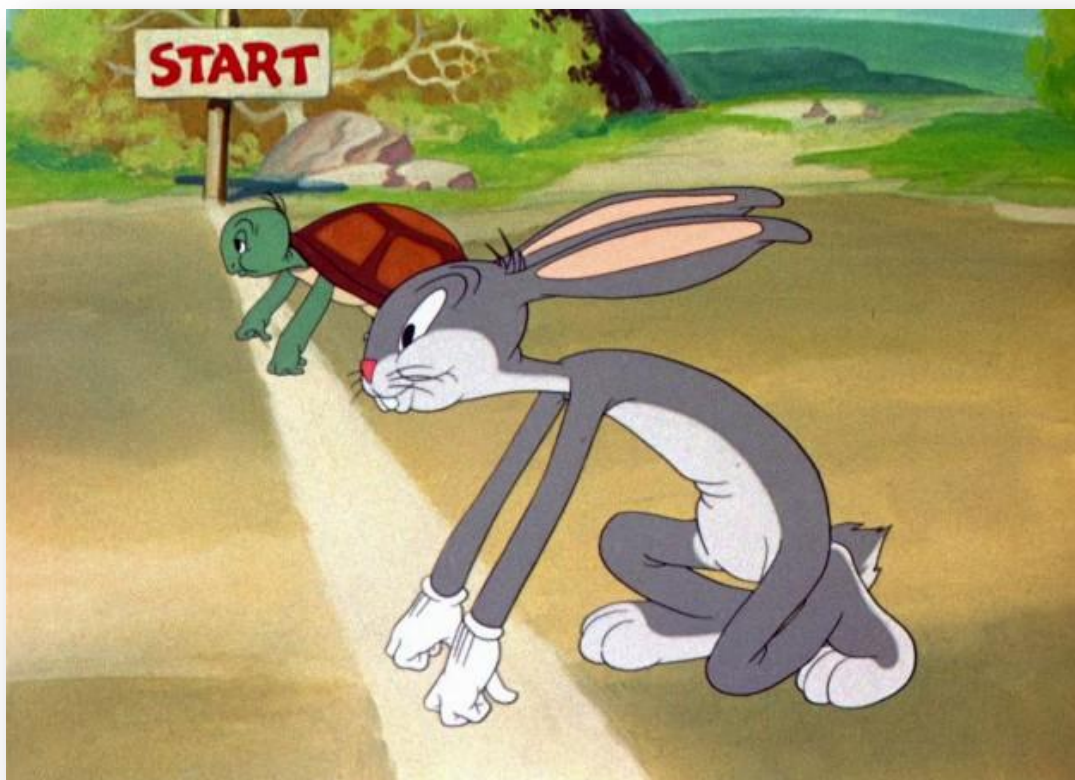
1. Prezri si predmety na obrázkoch. Rámččky vecí, ktoré sa v texte šmýkali ku stene, vyfarbi zelenou farbou.

2. Ktoré veci sa ešte mohli v triede šmýkať k stene? Prečo? Svoje rozhodnutie zdôvodni.

Rámččky týchto vecí vyfarbi červenou farbou. Veci, ktoré nepatria do triedy prečiarkni. Vysvetli, prečo si ich prečiarkol.

PRÍLOHA B

PRÍLOHA C

PRACOVNÝ LIST

(čítanie s porozumením)

Jean de LaFontaine: ZAJAC A KORYTNAČKA

1. V AKEJ DISCIPLÍNE SÚŤAŽILI ZAJAC A KORYTNAČKA?

- a) v skákaní do diaľky
- b) v bicyklovaní
- c) v behaní
- d) v spaní

2. O ČO SA ZAJAC A KORYTNAČKA STAVILI?

- a) o jedlo
- b) kto bude najlepší na svete
- c) kto bude rýchlejší
- d) kto zabehne viac kilometrov

3. AKÉ VLASTNOSTI MAL ZAJAC?

- a) šikovný, rýchly, skromný
- b) veselý, múdry, pracovitý
- c) vtipný, pomalý, smelý
- d) namyslený, lenivý, hlúpy

4. PREČO ZAJAC PRETEKY PREHRAL?

- a) korytnačka bola rýchlejšia
- b) si bol veľmi istý svojim víťazstvom
- c) si cestou poranil nohu
- d) zabľúdil

5. AKÉ PONAUCENIE VYPLÝVA Z TEJTO BÁJKY?

- a) Neprerušuj prácu, pokým ju nedokončíš.
- b) Čo môžeš urobiť dnes, neodkladaj na zajtra.
- c) Bez práce nie sú koláče.
- d) Keď si vytrvalý, aj pomaly dôjdeš do cieľa.

6. NAKRESLI ILISTRÁCIU K PRÍBEHU

4 ÚLOHY NA ROZVOJ ČITATELSKEJ GRAMOTNOSTI V PREDMETE DEJEPIS

Autorka OPS Mgr. Lenka Truchanová je učiteľkou dejepisu a občianskej náuky na 2. stupni základnej školy. Svoje vyučovacie hodiny vedie v duchu rozvoja IKT zručností žiakov, či motivuje žiakov k učeniu sa. Absolvovala niekoľko inovačných vzdelávaní na tvorbu interaktívnych edukačných pomôcok a pre interaktívnu tabuľu, tvorí interaktívne pomôcky, predváždzacie zošity, testy a pracovné listy a sprístupňuje ich na vlastných webových stránkach.

Z rôznych strán počúvame, že dejepis zlyháva, žiaci neovládajú podstatu a dôsledky minulých udalostí, javov a procesov. Absentuje historické povedomie. Dvíha sa varovný prst. Musia nastať zmeny a učelia dejepisu musia radikálne meniť svoje prístupy. Zaujať dnešných žiakov a primäť ich k tomu, aby sa o históriu zaujímali, je naozaj náročné. Existujú však prostriedky, ktoré nám môžu vo významnej miere pomôcť priblížiť sa dnešnému žiakovi a motivovať ho k objavovaniu a skúmaniu histórie. Učiteľ sa musí svojmu žiakovi prihovárať jemu blízky spôsobom. Nesmieme dopustiť, aby bol dejepis aj naďalej vnímaný ako archaický predmet nepodliehajúci inováciám. Z toho dôvodu, by mali učelia dejepisu implementovať do svojich príprav na vyučovanie aj moderné digitálne technológie v súčinnosti s kvalitným digitálnym obsahom.

Naša osvedčená pedagogická skúsenosť (ďalej len OPS) za zaoberá implementáciou autorských úloh zameraných na rozvoj čitateľskej gramotnosti v predmete dejepis na základnej škole. Vedieť čítať a rozumieť tomu čo čítam je hľadám tou najzákladnejšou i najdôležitejšou zručnosťou vôbec. Bez nej nemôžeme očakávať úspech v žiadnej spoločenskej oblasti.

Hlavný cieľ:

- predstaviť pedagógom overené úlohy obsahujúce dejepisné učivo slúžiace k rozvoju/ tréningu čitateľskej gramotnosti,
- ponúknuť metodiku a rady ako pracovať s predstavenými úlohami,
- upevniť a preveriť vedomosti žiakov z učiva vybraných tematických celkov.

Čiastkové ciele:

- cvičenie logického myslenia,
- práca s grafickou informáciou a textom,
- sloboda prejavu, akceptácia odlišných názorov,
- precvičenie schopnosti argumentovať,
- kooperácia v skupine,
- využívanie interdisciplinárnych vzťahov s predmetmi náboženská výchova, geografia a slovenský jazyk,
- využívanie modernej didaktickej techniky a inovatívnych vyučovacích metód a foriem práce vo vyučovaní dejepisu.

Východiská OPS a opis významného problému

Slovenskí žiaci dlhodobo dosahujú v medzinárodných meraniach PISA podpriemerné výsledky. Štúdia OECD PISA 2018 zverejnená v decembri 2019 konštatuje, že žiaci

v slovenských školách v oblasti čitateľskej gramotnosti dosiahli úroveň 458 bodov, pričom priemer krajín OECD sa pohyboval na úrovni 487 bodov. Ak zoberieme do úvahy, že hlavnou sledovanou oblasťou cyklu PISA 2018 bola práve čitateľská gramotnosť, výsledky vyznievajú ešte alarmujúcejšie. Paradox však nastane, ak sa pozrieme na výsledky iného medzinárodného merania, ktoré sa zameriava na nižšiu vekovú skupinu ako PISA. Štúdia PISA nám poskytuje informácie len o najstarších žiakoch (15 rokov) navštevujúcich posledné ročníky základnej školy, prípadne prvé ročníky strednej školy.

Analyzujme teda výsledky medzinárodného výskumu čitateľskej gramotnosti žiakov štvrtého ročníka základnej školy – PIRLS 2016. Slovenskí žiaci v ňom dosiahli lepší výsledok (535 bodov) ako bol priemer škály PIRLS (500 bodov). Trend čitateľskej gramotnosti žiakov vo veku približne 10 rokov je teda oveľa pozitívnejší. O čom vypovedajú tieto zistenia?

Z uvedeného nám vyplýva, že žiaci prechodom na druhý stupeň základnej školy akoby pomaly strácali schopnosť čítať s porozumením, rozumieť čítanému. Toto zistenie by malo byť signifikantom najmä pre učiteľov druhého stupňa, že v ich práci sú zrejme rezervy tréningu čítania s porozumením. Tieto zistenia nás primäli k tomu, aby sme sa vo svojej práci intenzívnejšie zamerali na prácu s textom, ktorý by zároveň spĺňal špecifiká historického textu.

Práca obsahuje spektrum overených úloh a cvičení, ktorými sa snažíme rozvíjať u svojich žiakov logické myslenie a najmä čítanie s porozumením.

Ročník: piaty

Vyučovací predmet: dejepis

Tematické celky: Od blízkeho k vzdialenému

Konkrétne témy: Na počítadle času

Vymedzenie získaných kompetencií

Používaním tejto OPS žiak získa a rozvíja tieto základné predmetové kompetencie:

Žiaci si kladú otázky a použijú ich na osvojenie daných významov, ktoré súvisia s riešením základných operácií:

1. s historickým časom:

- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky i synchrónne,
- využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti.

2. s historickým priestorom:

- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti v historickom priestore.

3. s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním:

- rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti.

Žiaci aplikujú svoje otázky v nových situáciách, v skúmateľných postojoch a pracovných postupoch pri vyšetrovaní, pátraní v školských historických písomných, obrazových, grafických a hmotných prameňoch:

- pri vymedzovaní predmetu skúmania, napríklad písomného úryvku z prameňa, mapy, grafu, tabuľky, diagramu,
- pri komunikácii v tíme o výsledkoch skúmania,
- pri vytvorení záznamu zo skúmania,
- pri vyberaní informácií z úryvku písomného prameňa,
- porovnávaní, rozlišovaní a triedení informácií z historického prameňa (Statpedu, 2014, s. 3 – 5).

ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ

Gramotnosť ako takú môžeme rozdeliť na širšiu a užšiu. V jej širšom význame môžeme gramotným nazvať každého jednotlivca, ktorý sa naučil čítať, písať a počítať. Odborne jej hovoríme bazálna gramotnosť. Gramotnosť v užšom ponímaní chápeme ako súhrn schopností uplatňovať rôzne gramotnosti v praxi. Tie nazývame funkčná gramotnosť. Jednou z jej súčastí je aj čitateľská gramotnosť. Tvorí teda iba jednu z elementárnych gramotností, ktoré by mal jednotlivec ovládať. Postavenie čitateľskej gramotnosti je však strategické, niekde uprostred. Spokojne môžeme povedať, že je akýmsi základným stavebným prvkom ostatných gramotností (prírodovednej, matematickej, finančnej, environmentálnej a ďalších). Ak totiž žiak nebude rozumieť textom v zadaní či otázkam nadväzujúcim na text, len ťažko vyrieši zadané úlohy (Haburajová, 2014, s. 7).

Inak povedané čitateľská gramotnosť je schopnosťou vedieť spracovávať informácie z akéhokoľvek textu (súvislého i nesúvislého), pričom toto spracovávanie sa realizuje činnosťami, ktoré sú vykonávané prostredníctvom aplikovania konkrétnych schopností, a to:

- vyberať informácie,
- odlíšiť dôležité informácie od okrajových (vedľajších) informácií,
- vyhľadávať vzťahy medzi informáciami,
- zhŕňať, zjednodušovať text,
- vyvodzovať závery,
- čítať medzi riadkami,
- hodnotiť informácie,
- kriticky nazerať na informácie.

Húsková (2012, s. 15) na základe výskumov PISA a vyššie uvedených schopností kategorizovala procesy čitateľskej gramotnosti do troch skupín:

1. *nájdenie a získanie informácií* – vyhľadávanie slov, myšlienok, spojení; ich porozumenie,
2. *integrácia a interpretácia* – vzťahy medzi časťami textu, vnímanie textu ako celku; získavanie údajov z grafov, tabuliek, máp, časových osí a pod.; súvislosti medzi jednotlivými myšlienkami; logické spracovanie myšlienok; vyjadrenie hlavnej myšlienky textu,
3. *uvažovanie a hodnotenie* – skúmanie a kritické hodnotenie obsahu a formy textu; hodnotenie jazyka textu; posúdenie celkovej hodnoty/ kvality textu.

SÚBORY TEXTOV A ÚLOH NA ROZVOJ ČÍTANIA S POROZUMENÍM

Pre túto OPS sme vybrali niekoľko úloh pripravených pre dejepis v 5. ročníku základnej školy. Úlohy sú zamerané na jedno z kľúčových učív daného ročníka, a to určovanie historického času a prácu s časovou priamkou.

Pracovné listy a interaktívne programy boli vytvorené za účelom expozície, fixácie a diagnostiky učiva zameraného na prácu s historickým súvislým i nesúvislým textom s dôrazom na správne určovanie historického času.

Práca s časovou priamkou

Tematický celok: Od blízkeho k vzdialenému

Téma: Na počítadle času

Fáza vyučovacej hodiny: fixačná a diagnostická (predpokladaný čas 10 až 15 minút)

Pomôcky: interaktívny predvážací zošit Časová priamka ([klik](#)), printový pracovný list pre žiaka

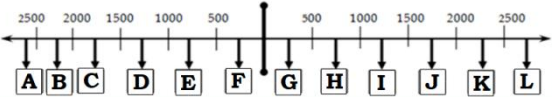
Požadované vstupné vedomosti a zručnosti:

- žiak vie zaradiť rok do správneho storočia a tisícročia,
- dokáže priradiť rok na správne miesto na časovej priamke.

Úloha: Práca s nesúvislým textom – časovou priamkou a tabuľkami.

Priebeh: Na hodine sme žiakom rozdali pracovné listy (Príloha A). Na interaktívnej tabuli sme spustili pripravený predvážací zošit vytvorený v programe ActiveInspire. Ich obsah bol takmer identický. Prvá strana predvážacieho zošita (Obrázok 1) zobrazovala časovú priamku a tabuľku. Písmená na časovej priamke mali zadanú akciu nekonečných kópií. Správne odpovede boli ukryté pod žiarovkou, ktorá mala pridelenú akciu skryté. Týmto bola zabezpečená okamžitá kontrola žiackych odpovedí.

Pri nasledujúcich úlohách si pomôž časovou priamkou.

Zarad' nasledujúce predmety do správneho obdobia. Prirad' im správne písmeno z časovej priamky.

PREDMET	ZARADENIE
 vaca z r. 1978 pred Kr.	
 schera z 26. stor. pred n. l.	
 odev z 18. storočia n. l.	
 kniha z r. 1605 po Kr.	
 vesmír, družica z r. 2019	

PREDMET	ZARADENIE
 hodiny z 11. stor. pred Kr.	
 mince z r. 125 n. l.	
 prístroj z 20. stor. po Kr.	
 hodiny z r. 580 pred Kr.	
 telegraf z 19. stor.	

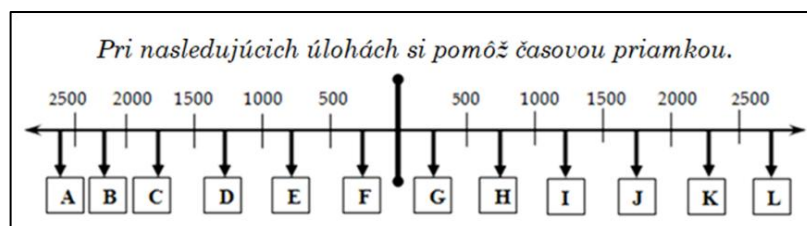
aktivujte systém
chcete aktivovať
stavba.

Obrázok 1 Prvá strana predvážacieho interaktívneho zošita k prvej úlohe v pracovnom liste

Prameň: vlastný návrh

S časovou priamkou (Obrázok 2) sa žiaci stretli už niekoľkokrát aj na predošlej hodine. Vysvetlili sme im zadanie:

- „Vašou úlohou je pozorne si pozrieť predmety v prvej tabuľke (Príloha A). Sústreďte sa na časové údaje. Ceruzkou si do tabuľky zapíšete písmená ich pozície na časovej priamke.“ Žiakom sme na túto úlohu vymedzili približne tri minúty.

Obrázok 2 Časová priamka

Prameň: vlastný návrh

Následne sme na princípe náhodnosti vyvolávali žiakov k tabuli. Ich úlohou bolo premiestniť do tabuľky písmeno pozície vybraného predmetu. Ostatní žiaci si kontrolovali údaje vo svojich tabuľkách.

Pri druhej úlohe sme žiakom znova nechali čas na samostatnú prácu. Pripomenuli sme im, aby si opäť pomáhali časovou priamkou. Ich úlohou bolo zoradiť predmety v tabuľke od najstaršieho po najmladší. Šlo o identické predmety z prvej úlohy. Po uplynutí limitu troch minút sme pristúpili ku kolektívnej kontrole riešenia. Na novej strane predvádzacieho zošita žiaci presúvali k predmetom v tabuľke poradové čísla (Obrázok 3). Kontrola riešenia bola zabezpečená akciou skryté zadanie obrázku žiarovky.

Pri nasledujúcich úlohách si pomôž časovou priamkou.

PREDMET	PORADIE
vďaka z r. 1978 pred Kr.	
sečera z 26. stor. pred n. l.	
odev z 13. storočia n. l.	
kniha z r. 1605 po Kr.	
vesmír. družica z r. 2019	

PREDMET	PORADIE
hodiny z 11. stor. pred Kr.	
mince z r. 125 n. l.	
prístroj z 20. stor. po Kr.	
hodiny z r. 580 pred Kr.	
telegraf z 19. stor.	

Aktivujte si Ak chcete akt. nastavenia.

Obrázok 3 Druhá strana predvádzacieho interaktívneho zošita k druhej úlohe v pracovnom liste

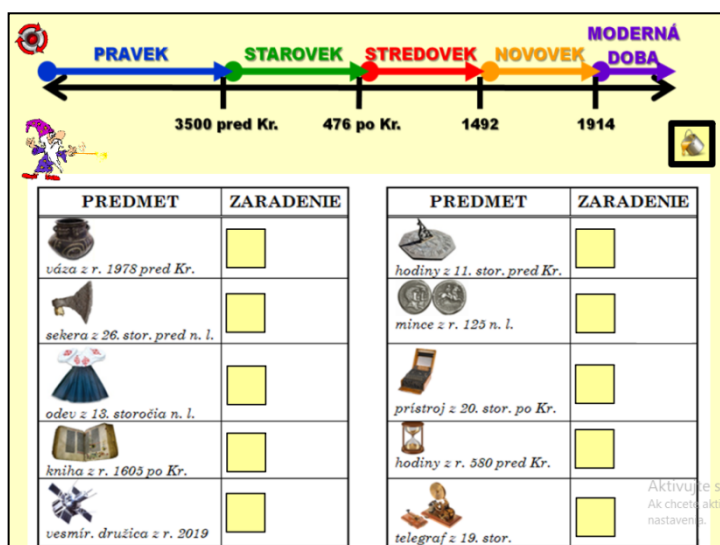
Prameň: vlastný návrh

Reflexia: V prvom rade nás prekvapilo, že aj napriek tomu, že žiaci s časovou priamkou nepracovali po prvýkrát, viacerí mali problém zorientovať sa, na ktorej strane sa nachádzajú dáta pred našim letopočtom, a nášho letopočtu. Značný problém mali zo zaradením predmetov, pri ktorých nebol uvedený konkrétny rok, ale celé storočie. Zistili sme teda, že istá skupina žiakov stále nemá dostatočne zvládnuté kľúčové učivo z určovania historického času, resp., že svoje vedomosti nedokážu aplikovať pri riešení úlohy. Aj napriek tomu, že sme žiakom pri riešení druhého zadania zdôraznili, že ide o identické predmety z prvej úlohy, niektorí sa zdržiavali tým, že znova vyhľadávali ich

pozície na časovej priamke. Zvyšok, ktorý už pracoval len s údajmi z prvej tabuľky bol s riešením úlohy hotový v časovom limite. Viac ako dve tretiny žiakov mali problém so zoradením troch predmetov, ktoré sa zhodne umiestnili na pozícii J.

Poslednú časť pracovného listu sme nestihli vypracovať a tak sme ju zadali ako domácu úlohu. Šlo o jednu otvorenú a druhú uzatvorenú otázku a ďalšiu prácu s iným typom časovej priamky. Na nasledujúcej hodine sme riešenia žiakov frontálne skontrolovali. Prvé dve úlohy vyriešili bez problémov. V poslednej úlohe (Obrázok 4) si nevedeli poradiť so zaradením kódovacieho prístroja z 20. storočia, čo sme uznali, že bolo problematické. Vyskytlo sa viacero prípadov, kedy žiaci nesprávne zaradili presýpacie hodiny z roku 580 pred Kr. Neuvedomili si reverzný pohyb na časovej priamke.

Odporúčame pre vyššie popísanú aktivitu vyčleniť časové navýšenie aspoň o 3 až 5 minút. Pri jej plánovaní sme predpokladali, že žiaci logicky prídu na to, že poradie predmetov (úloha č. 2) kopíruje pozície písmen slovenskej abecedy. Teda, že na túto úlohu budú potrebovať kratší časový limit.

Obrázok 4 Posledná úloha v predvážacom zošite, v pracovnom liste zadaná za domácu úlohu

Prameň: vlastný návrh

Príbehy z našich dejín

Tematický celok: Od blízkeho k vzdialenému

Téma: Na počítadle času

Fáza vyučovacej hodiny: expozičná a fixačná

Pomôcky: interaktívny predvážací zošit Príbehy našich dejín ([klik](#)), printový pracovný list pre žiaka, farebné ceruzky alebo zvýrazňovače (pomôcky žiaka)

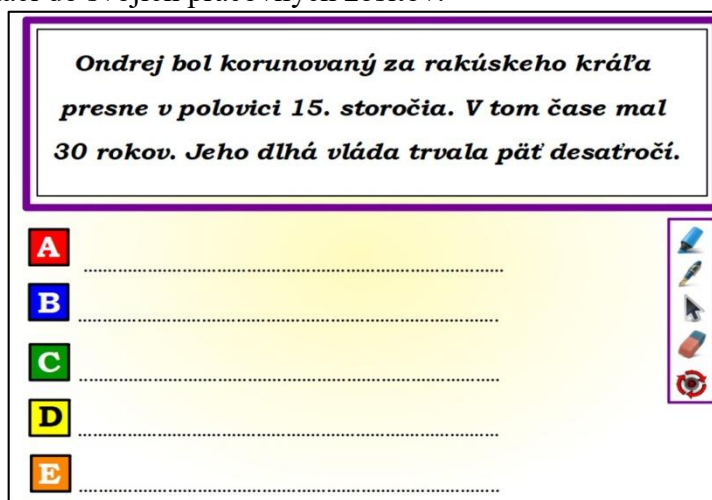
Požadované vstupné vedomosti a zručnosti:

- žiak vie zaradiť rok do správneho storočia a tisícročia,
- pozná medzníky oddeľujúcich jednotlivé storočia (rozsah trvania jedného storočia),
- vie zapísať rozklad roku (datovania) ako roky, desaťročia a storočia,
- vie z rozkladu zapísať správny rok.

Úloha: Práca so súvislými textami, ich podrobná analýza.

Priebeh: Na hodine sme žiakom rozdali pracovné listy (Príloha B). Vyzvali sme ich, aby si pripravili farebné ceruzy. Na interaktívnej tabuli sme spustili pripravený predvádzací zošit vytvorený v programe ActiveInspire. Predvádzací zošit obsahoval vybrané historické (autorské) texty a priestor pre ich analýzu (Obrázok 5). Požiadali sme žiakov, aby si pripravili päť farbičiek podľa farebných štvorcov na tabuli.

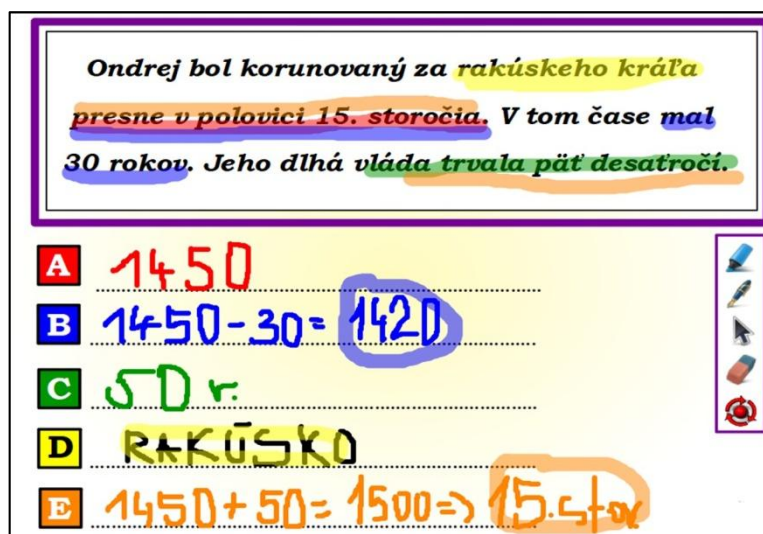
Vybraná žiačka prečítala nahlas celý text i zadanie prvej úlohy. Úlohy k prvému textu sme riešili spoločne. Vyzvali sme žiakov, aby si pripravili červenú farbičku a podčiarkli ňou údaj, z ktorého sa dozvieme kedy Ondrej nastúpil na trón. Následne sme tento údaj aj my zvýraznili v zošite na interaktívnej tabuli. Po tom, ako sme v diskusii dospeli k údaju v jeho správnej forme – teda roku, sme ho zapísali do predvádzacieho zošita. Zároveň si ho zaznamenali aj žiaci do svojich pracovných zošitov.

Obrázok 5 Strana predvádzacieho zošita k prvému textu.

Prameň: vlastný návrh

Tento postup sme aplikovali na každú otázku, ktorú sme k textu pripravili (Obrázok 6). Pri každej odpovedi sme žiaka, ktorý sa prihlásil požiadali, aby svoju odpoveď vysvetlil svojim spolužiakom – postup ako prišiel k údaju. Po zodpovedaní všetkých otázok, sme žiakov vyzvali, aby sa pozorne pozreli na tabuľu a povedali, ktorý údaj bol podľa nich kľúčový a prečo.

Obrázok 6 Celkové riešenie úloh k prvému textu.

Prameň: vlastný návrh

Nasledujúci text (Príloha B, druhý text) sme žiakom zadali ako samostatnú prácu. Na jej vypracovanie sme im vymedzili šesť minút. Mali postupovať rovnakým spôsobom ako pri prvom texte, teda využívať zvýrazňovanie farbami. Po uplynutí limitu sme náhodným výberom vyvolávali žiakov k tabuli, aby zadali svoje odpovede do predvážacieho zošita (Obrázok 7). Každý údaj museli vyargumentovať, vysvetliť svojim spolužiakom. Úlohou ostatných žiakov bolo opraviť si prípadné chyby vo svojich vypracovaniach. V závere analýzy sme opäť hľadali kľúčové údaje textu.

V čase keď Štefan I. Arpád zasadol na uhorský trón práve končilo prvé tisícročie. Bol dobrým vládcom. Založil kráľovskú dynastiu pomenovanú po jeho priezvisku. Táto dynastia vládla Uhorsku 300 rokov. Neskôr krajinu viedli aj iní úspešní kráľi z ďalších panovníckych rodov. Významným panovníkom bol aj Matej Korvín, ktorý v roku 1467 založil prvú univerzitu v terajšom našom hlavnom meste.

1
2
3
4
5 **6**

Obrázok 7 Strana predvážacieho zošita k druhému textu.

Prameň: vlastný návrh

Posledný, tretí text sme zadali ako skupinovú prácu vo dvojiciach. Určili sme pre ňu časový limit desať minút. Úlohou žiakov bolo, aby si prečítali text a spoločne vo dvojici našli správne odpovede na otázky pod ním. Odpoveď by mala byť ich vzájomnou dohodou. Po uplynutí limitu sme opäť pristúpili k frontálnej kontrole správnych odpovedí.

Reflexia: Počas analýzy textov bol pre žiakov najčastejším problémom správne formulovať svoje odpovede. Teda inak povedané zadať odpoveď v jej správnej forme. Často sa mýlili pri otázkach, kde museli zadať odpoveď v rokoch a údaj v texte bol vo forme desaťročí alebo storočí. Veľmi častým problémom bolo, že nesprávne určili dáta, ktoré sa neskôr ukázali ako kľúčové. U žiakov aj naďalej pretrvával problém s chápaním a následným určením medzníkov storočí a tisícročí. Tieto zistenia nás vedú k tomu, že je potrebné venovať viac priestoru aj mechanickému určovaniu historického času so zameraním na medzníky začiatku, konca a polovice storočí a tisícročí. Počas samostatnej práce pri druhom texte sa niektorí žiaci vôbec nevedeli „pohnúť z miesta“. Tvrdili, že informácie, ktoré sú požadované v otázkach sa v texte nenachádzajú. Uistovali sme ich, že určite áno a nech pokračujú vo svojej práci. Viacero žiakov si nakoniec jednoducho počkalo na správne odpovede pri frontálnej kontrole.

S posledným textom niektoré dvojice žiakov pracovali oveľa šikovnejšie a odpovede našli ešte pred skočením časového limitu. Našli sa skupiny s priemerným tempom práce, no i také, ktoré nestihli vypracovať ani polovicu zadání. Postupne sme spoločne vyhodnotili

klúč odpovedí. Za najťažšiu otázku označila viac ako polovica triedy číslo 8. Problematická sa však ukázala aj otázka číslo 9. Viacerí zadávali odpovede A a B, teda 3 alebo 5. Z názvov, ktoré mali príbehu vymyslieť prevládali tieto spojenia – O vzniku Veľkej Moravy, Ako vznikla Veľká Morava, Veľká Morava, Ako Mojmír vyhnať Pribinu a ďalšie.

Zhodnotenie a odporúčanie

Moderná spoločnosť kladie na žiakov nové požiadavky. V tomto zmysle sa stáva novou úlohou škôl vychovávať z detí nielen všestranne vzdelané bytosti, ale hlavne také, ktoré sa budú vedieť vhodne orientovať v požiadavkách doby. Vedieť čítať s porozumením a rozumieť tomu čo čítam sa ukazuje ako kľúčová kompetencia tejto doby. Bez jej dobrého ovládania nemôže človek úspešne napredovať a rozvíjať ďalšie nemenej dôležité kompetencie.

Nakoľko dlhodobé testovania poukazujú na klesajúcu tendenciu čitateľskej gramotnosti u starších žiakov, je nevyhnutné, aby učitelia dotknutých predmetov zmenili prístupy vo svojej výučbe. Tréning čítania s porozumením by sa mal prelínať naprieč celým spektrom odborných predmetov.

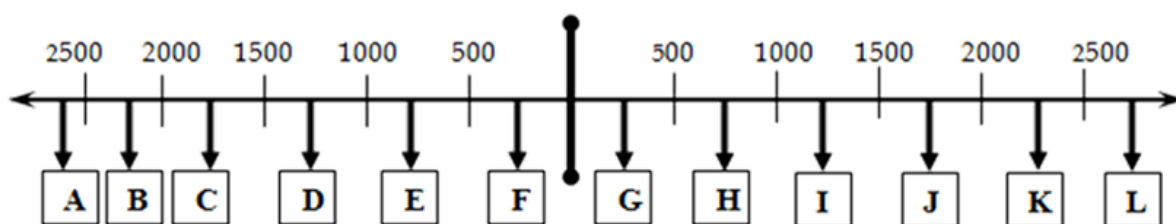
Z toho dôvodu sme sa rozhodli do vyučovania dejepisu integrovať hodiny zamerané na prácu so súvislým i nesúvislým historickým textom. V tejto OPS sme priniesli súbor úloh, ktoré sme vypracovali pre mladších žiakov druhého stupňa základnej školy. Súčasťou práce sú okrem pracovným postupov k textom aj naše postrehy a námety pre ďalšiu prácu s nimi.

Príloha A – Pracovný list žiaka k práci s časovou priamkou.

ČASOVÁ PRIAMKA

Meno a priezvisko žiaka:

Pri úlohách si pomôž časovou priamkou.

1

Zarad' nasledujúce predmety do správneho obdobia. Prirad' im správne písmeno z časovej priamky.

PREDMET	ZARADENIE
 váza z r. 1978 pred Kr.	
 sekerá z 26. stor. pred n. l.	
 odev z 13. storočia n. l.	
 kniha z r. 1605 po Kr.	
 vesmír. družica z r. 2019	

PREDMET	ZARADENIE
 hodiny z 11. stor. pred Kr.	
 mince z r. 125 n. l.	
 prístroj z 20. stor. po Kr.	
 hodiny z r. 580 pred Kr.	
 telegraf z 19. stor.	

2

Zorad' nasledujúce predmety od najstaršieho po najmladší. Prirad' im čísla od 1 (najstarší) po 10 (najmladší).

PREDMET	PORADIE
 váza z r. 1978 pred Kr.	
 sekera z 26. stor. pred n. l.	
 odev z 13. storočia n. l.	
 kniha z r. 1605 po Kr.	
 vesmír. družica z r. 2019	

PREDMET	PORADIE
 hodiny z 11. stor. pred Kr.	
 mince z r. 125 n. l.	
 prístroj z 20. stor. po Kr.	
 hodiny z r. 580 pred Kr.	
 telegraf z 19. stor.	

3

Koľko predmetov pochádza z letopočtu pred Kristom?

- A. 3 B. 4 C. 2 D. 5

Napiš názov predmetu, ktorý pochádza z nášho storočia.

.....

Pozorne si pozrite túto farebnú časovú priamku.

- Na základe údajov v nej zarad'te predmety do správneho historického obdobia.
- Vyfarbite písmená v prvej tabuľke správnou farbou – teda tou, do ktorej daný predmet patrí.

Príbehy z našich dejín

Meno a priezvisko žiaka:

Tento príbeh je fiktívny. Pozorne si prečítaj jeho text a odpovedz na otázky.

„Ondrej bol korunovaný za rakúskeho kráľa presne v polovici 15. storočia. V tom čase mal 30 rokov. Jeho dlhá vláda trvala päť desaťročí.“

- A. V ktorom roku Ondrej nastúpil na trón?
- B. V ktorom roku sa Ondrej narodil?
- C. Koľko rokov Ondrej vládol?
- D. Ako sa volala krajina, v ktorej vládol?
- E. V ktorom storočí skončila Ondrejova vláda?

Pozorne si prečítaj text a odpovedz na otázky.

„V čase keď Štefan I. Arpád zasadol na uhorský trón práve končilo prvé tisícročie. Bol dobrým vládcom. Založil kráľovskú dynastiu pomenovanú po jeho priezvisku. Táto dynastia vládla Uhorsku 300 rokov. Neskôr krajinu viedli aj iní úspešní králi z ďalších panovníckych rodov. Významným panovníkom bol aj Matej Korvín, ktorý v roku 1467 založil prvú univerzitu v terajšom našom hlavnom meste.“

- 1. V ktorom roku nastúpil Štefan I. na uhorský trón?
- 2. Ako sa volala dynastia, ktorú Štefan založil?
- 3. V ktorom roku skončila vláda dynastie Štefana I.?
- 4. Koľko storočí trvala vláda dynastie, ktorú založil Štefan I.?

5. V ktorom storočí založil Matej Korvín univerzitu?

6. V ktorom meste bola založená naša prvá univerzita?

Pozorne si prečítajte text a odpovedzte na otázky.

V Nitrianskom kniežatstve, ktoré dostalo pomenovanie podľa mesta s rovnakým názvom, dal v roku 828 tamojšie knieža Pribina vysvätiť prvý kresťanský kostol na našom území. Mesto bolo zároveň jeho kniežacím sídlom. Približne o päť rokov sa Pribina dostal do sporu so svojím susedom Mojmirom. Ten bol kniežaťom Moravského kniežatstva. Mojmír Pribinu vyhnať a jeho kniežatstvo pripojiť k svojmu. Tak vznikla Veľká Morava. Vládli v nej ešte ďalšie tri kniežatá. Zanikla v roku 906.

1. K šíreniu ktorého náboženstva sa pričínili Pribina?

.....

2. Ako sa volalo mesto, v ktorom sídlil Pribina?

.....

3. V ktorom storočí bol vysvätený prvý kresťanský kostol na Slovensku?

.....

4. Napíšte názov kniežatstva, ktoré susedilo s Nitrianskym.

.....

5. Ako sa volal Pribinov nepriateľ?

.....

6. Aké tituly používali vtedajší vládcovia na našom území? Odpoveď zakrúžkujte.

a) kráľ b) vojvoda c) knieža d) vládár

7. V ktorom roku vznikla Veľká Morava?

.....

8. Ktoré tvrdenia o vzniku Veľkej Moravy sú pravdivé? Zakrúžkuj ich.

- a) Veľká Morava vznikla v druhej polovici 9. storočia.
- b) Prvým vládcom Veľkej Moravy bolo knieža Pribina.
- c) Veľká Morava vznikla spojením dvoch kniežatstiev.
- d) Zjednotiteľom Veľkej Moravy bolo knieža Mojmír.
- e) Vznikla po päťročnom boji medzi veľkomoravským a moravským kniežatstvom.

f) Veľká Morava vznikla v prvej polovici 10. storočia.

9. Koľko kniežat vládlo na Veľkej Morave?

- a) 5 b) 3 c) 6 d) 4

10. Napíšte mená hlavných hrdinov z nášho príbehu

.....

11. Vymyslite názov tohto príbehu

.....

Použité zdroje:

1. HABURAJOVÁ, M. 2014. [online]. *Tvorba štandardizovaných úloh na podporu čitateľskej gramotnosti žiakov*. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava. 2014. [cit. 20.1.2020]. Dostupné na https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/7_ops_haburajova_monika_-_tvorba_standardizovanych_uloh_na_podporu_citateľskej_gramotnosti_ziakov.pdf
2. HÚSKOVÁ, A. 2012. *Aktívne využívanie čítania s porozumením vo vyučovacom procese v základnej a strednej škole*. 1.vyd. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava. 2012. ISBN: 978-80-8052-416-6
3. Národná správa PISA z roku 2018. [online]. www.minedu.sk, [cit. 18.1.2020]. Dostupné na <https://www.minedu.sk/zverejnenie-vysledkov-slovenskych-ziakov-v-medzinarodnej-studii-oecd-pisa-2018/>
4. Národná správa PIRLS 2016. [online]. www.minedu.sk, [cit. 18.1.2020]. Dostupné na <https://www.minedu.sk/prve-vysledky-medzinarodneho-vyskumu-citateľskej-gramotnosti-ziakov-stvrteho-rocnika-zakladnych-skol-pirls-2016/>
5. Inovovaný štátny vzdelávací program pre 2. stupeň základnej školy – oblasť Človeka spoločnosť – predmet dejepis. [online]. www.statpedu.sk, [cit. 19.1.2020]. Dostupné na http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/dejepis_nsv_2014.pdf

Vydané: 02/2020, Základná škola, Školská 389, Sačurov, v rámci projektu 312011Q761 Budeme úspešnejší a projektovej aktivity Pedagogické kluby s výstupom, Klub čitateľskej gramotnosti